

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bc. Daniel Janík

**Modernitě navzdory: Současná Francouzská
cizinecká legie a vnitřní faktory, které ji udržují
funkční**

Diplomová práce

Praha 2014

Autor práce: **Bc. Daniel Janík**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Michel Perottino, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2014**

Bibliografický záznam

JANÍK, Daniel. *Modernitě navzdory: Současná Francouzská cizinecká legie a vnitřní faktory, které ji udržují funkční*. Praha, 2014. 70 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra západoevropských studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Michel Perottino, Ph.D.

Abstrakt

Francouzská cizinecká legie má noho rysů a charakteristik, které je možné označit za podivné, nemoderní či kontroverzní. Přesto se jedná o plně funkční a výkonnou vojenskou jednotku. Jaké vnitřní mechanismy umožnily Legii přetrvat a existovat i v dnešní době?

Pokud opomeneme vnější vlivy a pohlížíme na Cizineckou legii jako na typickou totální instituci, můžeme se tyto faktory pokusit najít a klasifikovat. První skupina mechanismů je spojena s přijímáním a vstupem kandidátů do Legie a zahrnuje formální změnu totožnosti uchazečů, oslabení jejich vazeb s vlastní minulostí a indoktrinaci s cílem zajistit vybudování silného pouta s Cizineckou legií. Ve druhé kategorii jsou charakteristiky a procesy dále prohlubující tuto získanou loajalitu, jako jsou rituály, zvyklosti, písně a další.

Tyto mechanismy však nejsou vždy plně činné. Francouzské vojenské tažení v Indočíně po konci druhé světové války je příkladem situace, kdy byly některé z těchto funkčních předpokladů omezené či chyběly. Obraz Cizinecké legie z doby indočínské války ovlivnil tzv. „mýtus německých veteránů“, podle kterého Legii tvořili z velké části legionáři německého původu a mezi nimi také bývalí vojáci německé Třetí říše. Ačkoli tento obraz populární literatura či dobová propaganda přehánějí, měl na Cizineckou legii negativní dopad a v této práci argumentuji, že to bylo způsobeno právě disfunkcí některých základních vnitřních mechanismů, které jsem analyzoval výše.

Existenci Francouzské cizinecké legie nelze podmiňovat pouze těmito faktory. Jedná se ale o významné charakteristiky přispívající k životaschopnosti Cizinecké legie jako unikátní vojenské organizace.

Abstract

The French Foreign Legion has many traits and characteristics that may be labelled as strange, anachronistic or controversial. It is, however, a fully functional and well performing military unit. What are the inner mechanisms that allowed it to remain in existence until the present day?

If we leave out external influences and consider the Foreign Legion as a typical total institution, we can try to find and classify these factors. The first group of mechanisms is connected to admission and accession of the candidates to the Legion and includes a formal change of the applicants' identity, weakening of their links with their own personal history and an indoctrination aimed at creating a strong bond with the Foreign Legion. In the second category we find characteristics and processes that further deepen this acquired loyalty, such as rituals, customs, songs etc.

However, these mechanisms aren't always working properly. The French military campaign in Indochina after the end of the Second World War is an example of a situation where some of these functional prerequisites were limited or missing completely. The image of the Foreign Legion during the Indochina War was affected by the so-called *myth of German veterans*, according to which a major part of the Legion composed of legionaries of German descent and among them former soldiers of the Nazi Third Reich. Although popular literature and the period propaganda probably exaggerate this image, it certainly had a negative effect on the Legion and in this paper I argue that it was caused exactly by the fact that some of the mechanisms I analysed previously were defunct.

We can't condition the existence of the French Foreign Legion exclusively to these factors. Yet they are significant characteristics contributing to the viability of the Foreign Legion as a unique military organization.

Klíčová slova

Francouzská cizinecká legie, Indočína, mýtus, loajalita, koheze, totální instituce, vojenství

Keywords

French Foreign Legion, Indochina, myth, loyalty, cohesion, total institution, military

Rozsah práce: 120 466 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Daniel Janík

Obsah

PROLOG.....	2
1 ÚVOD.....	3
1.1 PŘEDSTAVENÍ CÍLŮ PRÁCE.....	3
1.2 ZHODNOCENÍ LITERATURY A ZDRUJŮ INFORMACÍ.....	6
1.3 METODOLOGIE A STRUKTURA PRÁCE.....	12
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA A PŘEDSTAVENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ A RÁMCE ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY.....	14
2.1 FRANCOUZSKÁ CIZINECKÍ LEGIE JAKO JEDINEČNÁ VOJENSKÁ JEDNOTKA.....	17
2.2 MODERNÍ PROFESIONÁLNÍ VOJSKO, NEBO ÚKRYT ZLOČINCŮ?.....	19
2.3 MUŽI, KTEŘÍ LEGII TVOŘÍ.....	21
3 LEGIO PATRIA NOSTRA – VNITŘNÍ MECHANISMY UTUŽUJÍCÍ FUNKČNOST INSTITUCE A PROCES BUDOVÁNÍ LOAJALITY.....	23
3.1 PRVNÍ PŘEDPOKLAD ÚSPĚCHU – VÝBĚR A VÝCVIK UCHAZEČŮ.....	23
3.1.1 PŘIHLÁŠENÍ SE DO LEGIE – NOVÁ TOTOŽNOST A ZÁVAZEK SLOUŽIT V TÉTO JEDNOTCE.....	23
3.1.2. POČÁTEK BUDOVÁNÍ MECHANISMŮ LOAJALITY, PŘIJÍMÁNÍ HODNOT CIZINECKÉ LEGIE A UVEDENÍ DO JEJÍCH TRADIC.....	27
3.1.3 ZAŘAZENÍ K JEDNOTKÁM A DOKONČENÍ ÚVODNÍ FÁZE VYTVÁŘENÍ VNITŘNÍCH MECHANISMŮ SOUDRŽNOSTI.....	31
3.2 DRUHÝ PŘEDPOKLAD ÚSPĚCHU – TRADICE A RITUÁLY.....	32
3.2.1 SYMBOLY A UNIFORMA FRANCOUZSKÉ CIZINECKÉ LEGIE.....	34
3.2.2 LEGIONÁŘSKÉ PÍSNĚ.....	36
3.2.3 VÝZNAMNÉ DNY V PRŮBĚHU ROKU.....	38
4. KDYŽ MECHANISMY SELHÁVAJÍ – MÝTUS NĚMECKÝCH LEGIONÁŘŮ V INDOČÍNĚ.....	42
4.1 NĚMEČTÍ DOBROVOLNÍCI A POVÁLEČNÁ LEGIE.....	44
4.2 VÝCVIK V SEVERNÍ AFRICE A TRANSPORT DO INDOČÍNY.....	50
4.3 NĚMEČTÍ LEGIONÁŘI V BOJÍCH PRVNÍ VIETNAMSKÉ VÁLKY.....	53
4.4 DŮSLEDKY.....	55
5 ZÁVĚR.....	57
SUMMARY.....	59
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE INFORMACÍ.....	61
PŘÍLOHY.....	66

Prolog

Na vojenské přehlídce k výročí dobytí Bastily se každoročně opakuje podobný obraz: pochod pěších jednotek uzavírá několik útvarů, které se od ostatních defilujících jednotek na první pohled odlišují a jejichž příchod patří k velmi očekávaným částem celé přehlídky. Již vzhled a uniforma mužů v první formaci se odchyľují od normy, na kterou jsme u moderních armád zvyklí. Oděni kromě vycházkových uniforem do zástěr z buvolí kůže a se sekerami, tradičním odznakem jejich specializace, na ramenou, pochodují daleko pomalejším krokem, než zbytek francouzské armády. Tváře jim zakrývají plnovousy a mužstvo nosí na hlavách známé bílé čepice, *képi blanc*. Jsou to sapéři neboli ženisté či pionýři Francouzské cizinecké legie. Mezi ostatními vojáky, kteří v tento den procházejí po Champs-Élysées, jsou tito legionáři ztělesněním odlišnosti a tradic, prostřednictvím kterých se Cizinecká legie vymezuje vůči zbytku vojska.

Jiné uniformy, pochodový krok či písně jsou však pouhým vnějším vyjádřením mnohem hlubšího, zásadního rozdílu, který z Legie činí unikátní instituci. Jádro její jedinečnosti spočívá právě v tom, že jde o cizineckou legii, tedy vojenskou jednotku tvořenou převážně cizinci. Z této charakteristiky pramení také většina mýtů a kontroverzí, které Legii obklopují a tvoří spolu s faktickými skutečnostmi často obtížně proniknutelnou oponu, za kterou lze jen obtížně nahlédnout. Jednotka složená z dobrovolníků z celého světa, kteří se zavázali bojovat za Francii. Exkluzivně mužské společenství, sdružující legionáře s různými motivacemi pro službu, včetně dobrodruhů, idealistů a těch, kteří touží po francouzském občanství nebo utíkají před svou minulostí. Nutnost přijmout, alespoň dočasně, při vstupu do Legie nové jméno.

Jistě, jsou to stereotypy jen částečně reflektující realitu. Tato a další tvrzení o Cizinecké legii však vytvářejí určitý obraz, který ji předchází a do značné míry vytváří její pověst a deformuje její vnímání u veřejnosti. Legie je téma, které vzbuzuje zvědavost a podněcuje zájem. Nejde přitom ale o žádnou kuriózní, ceremoniální jednotku. Francouzská cizinecká legie je v rámci moderních armád jedinečným fenoménem; je však plně integrovaná do francouzských ozbrojených sil a její členové jsou aktivně nasazováni v konfliktech a operacích, jichž se Francie účastní. Legionáři v rámci společných misí spolupracují se silami ostatních zemí Severoatlantické aliance a v rámci dlouhodobých operačních nasazení bývají

zařazení do služebních rotací spolu s jinými francouzskými jednotkami. Pluky Cizinecké legie používají také totožné zbraně a techniku, jako jejich ekvivalenty v útvech pravidelné armády.

Jednotlivé charakteristiky vlastní Cizinecké legii můžeme sledovat napříč vojenskou historií i současností i jinde. Některé z jejích určujících znaků jsou hypertrofovanými atributy typickými pro armádní jednotky s bohatou historií obecně. Snad žádný jiný útvar ale neslučuje tolik jedinečných vlastností. Čemu vděčí instituce s tolika unikátními, až archaickými rysy, které jsou zdánlivě jen obtížně slučitelné s prostředím současné armády, za to, že stále funguje jako moderní, plnohodnotná vojenská jednotka?

1. Úvod

1.1 Představení tématu a cílů práce

Francouzská cizinecká legie je téma, které si v akademickém prostředí zaslouží širokou pozornost. Nejen, že je zajímavá z hlediska obecné historie vojenství či dějin konfliktů, kterých se účastnila; je také pozoruhodným předmětem zkoumání různých společenských a humanitních vědních disciplín: sociologie, psychologie, sociolingvistiky a dalších. Tato atraktivita a potenciál Cizinecké legie k tomu být analyzována z různých hledisek pramení z unikátního způsobu jejího fungování a již ze samotného principu, na kterém je založena. Ačkoli vzbuzuje silný zájem minimálně již od meziválečného období, apel, který Legie pro badatele má, je, či by dle mého názoru spíše měl být, obzvláště výrazný v dnešní době. Souvisí to s tím, že v kontextu současného vojenství je idea jednotky složené primárně z cizinců z různých zemí plně integrované do ozbrojených sil konkrétního státu snad ještě více překvapující, než v dobách, kdy v armádách ještě doznívalo mnoho stereotypů přežívajících z devatenáctého století a většina západoevropských zemí stále ještě kontrolovala rozsáhlé zámořské kolonie. V prostředí soudobých profesionálních vojsk se tedy Legie může také jevit jako historický relikv, jakési echo francouzské vojenské a koloniální historie. Cizinecká legie je ale i v dnešní době plně funkční bojovou jednotkou, která se teoreticky, co se týče způsobu operace, neliší od jiných součástí francouzské armády. Tato dichotomie mezi starými, až archaickými principy a charakteristikami a moderním určením a

funkcí Legie, mezi romantizujícím obrazem a faktickou profesionalitou, je hlavním podnětem, který mě přiměl věnovat se tomuto tématu.

Francouzská cizinecká legie je v odborné literatuře většinou nahlížena optikou klasické vojenské historiografie, podobně jako jakákoli jiná významná jednotka. Tento dominantní přístup je pochopitelný. Myslím si však, že snaha o více interdisciplinární pohled, který se bude soustředit na to, co činí Legii unikátní, jak tyto charakteristiky přetrvaly až do přítomnosti a jak jsou slučitelné s její současnou funkcí, může zodpovědět některé zásadní otázky nezbytné pro lepší a úplnější pochopení Cizinecké legie jako takové. Na této premise stavím svou práci.

Zkoumat Francouzskou cizineckou legii je velice obtížné. Odborná i populární literatura, memoáry, dokumentární pořady a další zdroje a prameny si mohou protiřečit a ponechávat rozsáhlá bílá místa. Především bývá nesnadné rozlišit fakta od mýtů, představ a obrazů, které Legii obklopují. Rozpor a zároveň koexistence těchto dvou rovin však mohou paradoxně přispět k lepšímu odhalení problematiky, která je pro uchopení tématu Cizinecké legie klíčová. V této práci vycházím právě z konfliktu mezi zdánlivě strohými fakty vojenské stránky fungování a operačního nasazení Legie a idejemi vycházejícími již z pouhého principu integrace cizinců do této jednotky. Ze skutečnosti, že Francouzská cizinecká legie stále existuje a je úspěšná a zároveň si ponechává tolik nemoderních atributů, povstává má hlavní hypotéza.

Cizinecká legie přežila a stále přetrvává díky tomu, že právě ty z jejích vlastností, které lze vnímat jako překonané, zastaralé a kontroverzní, pomáhají tuto instituci sjednocovat a vytvářejí obraz, který je klíčovým elementem komunikační strategie Legie. Nejde ale o jedinou součást úspěchu této instituce – klíčová je kombinace právě těchto nemoderních rysů s vojenskou odborností a profesionalitou ve výcviku a doktrínách. V první polovině dvacátého století ještě myšlenka „cizinecké legie“ nepůsobila tak ojediněle a kontroverzně, jako dnes. Proto je zřejmé, že to byly právě dekády následující po konci druhé světové války, kdy Legie musela prokázat své právo na existenci, a to především skrze své vojenské úspěchy a udržování atraktivitu obrazu, který o sobě projektuje.

Výzkumné otázky, které si ve světle této teze kladu, jsou zdánlivě prosté: jaké jsou a jak fungují mechanismy, které Cizinecké legii umožnily úspěšně přežít až do současnosti? Je

Legie úspěšná a životaschopná navzdory svým anachronickým a ojedinělým rysům, nebo právě díky nim? A lze v poválečných dějinách Cizinecké legie najít období, kdy byly tyto charakteristiky oslabeny – a pokud ano, jaký to mělo na Cizineckou legii efekt?

1.2 Zhodnocení literatury a zdrojů informací

Vzhledem k charakteru tématu práce jsem musel vycházet z poměrně široké škály zdrojů a literatury. Tyto materiály spadají do několika kategorií.

Nutný faktografický základ zahrnující především dějiny Francouzské cizinecké legie představují odborné monografie. Historii Legie či jejím částem se věnuje řada autorů. Velká část děl se však buď řadí do populárně-naučné literatury, nebo nezpracovává téma do dostatečné hloubky. Svazek, který se v pozitivním smyslu slova vymyká průměru, je kniha Douglase Porche *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*,¹ což je obsáhlá monografie detailně mapující dějiny Cizinecké legie. Porch díky tomu, že měl přístup přímo k archivním materiálům Legie, odvedl velmi důležitou a důkladnou práci a jeho kniha patří k základním dílům pro vážného zájemce o studium dějin Francouzské cizinecké legie. Proto jsem z ní také vycházel jako ze základního přehledu legionářské historie a opíral jsem se o něj především tam, kde nebyly k dispozici díla detailněji věnovaná jednotlivým tažením či specifickým úsekům dějin Legie.

Další důležitou skupinu zdrojů tvoří literatura, které jsem využil k čerpání teoretických základů práce. Nenahraditelným zdrojem jsou slovníky, klíčové při snaze o definici některých klíčových pojmů. Konkrétně jsem vycházel ze *Sociologického slovníku* Jana Jandourka² a z *Velkého sociologického slovníku* kolektivu autorů pod vedením Miloslava Petruska.³ Jde o zdroje, které se ukázaly jako nenahraditelné při snaze o definici některých klíčových pojmů.

Kniha známého britského historika vojenství Johna Keegana *A History of Warfare* není, jak by mohl napovídat její název, deskriptivním dílem snažícím se obsáhnout dějiny válek. Ve skutečnosti jde o ideově poměrně vyhraněné, místy až antropologicky laděné dílo orientované mimo jiné na otázky kulturního významu válčení, motivace a psychologie vojáků a bojovníků a toho, co tvoří válečnickou tradici západního světa.

¹ Douglas Porch, *The French Foreign Legion: A Complete History of the Legendary Fighting Force* (New York : HarperCollins Publishers, 1991).

² Jan Jandourek, *Sociologický slovník* (Praha: Portál, 2000).

³ Miloslav Petruska et al., eds., *Velký sociologický slovník ; Díl 1, A-O* (Praha: Karolinum, 1996).
Miloslav Petruska et al., eds., *Velký sociologický slovník ; Díl 2, P-Ž* (Praha: Karolinum, 1996).

Jeden z bezpochyby nejdůležitějších zdrojů je publikace Marie Larroumet *Mythe et images de la Légion étrangère*,⁴ jejíž téma lze shrnout jako mýty a představy spojené s Francouzskou cizineckou legií, její obraz v očích veřejnosti a legionářů samotných a stopu, kterou legie zanechala v populární kultuře. Zaměření této knihy se tedy v některých bodech přímo překrývá s tématem mé diplomové práce; proto považuji za užitečné věnovat se jejímu představení zevrubněji.

Hlavním cílem, který si autorka klade, je zjistit, jaké jsou představy Francouzů o světě cizinecké legie a legionářů a zda odpovídají realitě. Odpověď na tuto otázku komplikuje celá řada překážek. Snahu proniknout hlouběji než na úroveň legie jako vojenské jednotky a dostat se k samotnému legionáři – nejen k vojákov, ale také k muži, který se skrývá pod uniformou – například znesnadňuje anonymita, pod kterou do legie vstupuje. Další komplikace přináší fakt, že neexistuje jediný „mýtus Cizinecké legie“; ve skutečnosti jich je několik, navíc ne všechny vznikly spontánně. Některé vytvořila přímo Legie, aby nabídla veřejnosti a potenciálním zájemcům o službu idealizovaný obraz sebe sama, jiné jsou dílem skupin, které měly za cíl cizineckou legii zdiskreditovat a očernit, další vycházejí z romantických představ a nedostatku skutečných vědomostí. Marie Larroumet si je těchto problémů dobře vědoma a nezaměřuje se tedy ve své knize na jediný mýtus či představu o legii; místo toho jich sleduje více, srovnává je a konfrontuje mezi sebou. Stejně tak reflektuje i obtíže spojené s důvěryhodností mnohých informací, které o Francouzské cizinecké legii kolují.

Larroumet tyto obrazy a představy o Legii za pomoci práce s díly populární kultury, s memoáry legionářů i s odbornou literaturou nachází, klasifikuje a komentuje a v tomto směru vykonává velký kus badatelské práce. Úsilí Marie Larroumet je třeba ocenit především v oblasti práce se zdroji a analýzy primárních pramenů. Autorka analyzuje obrovské množství článků v dobovém tisku, pamfletů, filmů, textů písní apod., které spojuje téma Cizinecké legie. Některé těžkosti plynoucí ze studia Francouzské cizinecké legie však i tak zdařilé publikaci, jako je tato, znemožňují bezprostředně dospět k definitivnímu poznání toho, čím je Legie jakožto společenství mužů doopravdy. Autorka v podstatě nedovede zodpovědět otázku, nakolik odpovídají představy o cizinecké legii realitě, jelikož nechce či ani nemůže hodnotit pravdivost některých obrazů legie a legionářů. Velmi dobře to v předmluvě shrnuje

⁴ Marie Larroumet, *Mythe et images de la légion étrangère* (Paris: L'harmattan, 2004).

Thamar Kinski: není to legie samotná, co je předmětem této knihy, ale obraz legie. A tak je také třeba tuto práci brát – jako knihu nikoli o cizinecké legii, ale o jejích měnících se představách a mýtech.⁵

Jedním z dílčích témat, která blíže rozebírám v rámci francouzského tažení v Indočíně, je otázka německých veteránů v Legii po konci druhé světové války a mýtus o bývalých nacistech a příslušnících SS tvořících jádro poválečné Cizinecké legie. Jde o velmi kontroverzní otázku, proto se představení zdrojů, se kterými jsem pracoval, budu věnovat trochu podrobněji. Z hlediska pramenů a literatury zde, kromě historicky orientovaných monografií, využívám například knihy Ladislava Kudrny *Bojovali a umírali v Indočíně*,⁶ mapující působení legionářů československého původu v Legii v průběhu indočínského konfliktu. Další část literatury, z níž v této části práce vycházím, tvoří knihy, které obecně nebývají vnímány jako odborná literatura. Jde o knižní trilogii G. R. Elforda *Ďábelská garda*⁷ a o knihu *Cizinecká legie*, jejímž autorem je Günter Halle.⁸ Tyto knihy právě tvoří základ některých populárních názorů a mýtů o Cizinecké legii a informace v nich obsažené je nutné brát s velkou rezervou, protože se jedná v prvním případě spíše o dobrodružnou, ve druhém případě pak o jednoznačně tendenční literaturu.

V trilogii *Ďábelská Garda*, především v jejím prvním dílu, popisuje Elford operace jednotky Francouzské cizinecké legie složené z bývalých příslušníků Wehrmachtu a SS. Kniha, poprvé vydána v roce 1971, má být založena na autorových rozhovorech s přímým účastníkem událostí, vystupujícím pod pseudonymem Hans Josef Wagemueller. Děj sleduje Wagemuellerův příběh od sklonku druhé světové války přes cestu do Francie a přijetí k Cizinecké legii až k nasazení v Indočíně v čele praporu sestávajícího z bývalých německých vojáků. Další dva díly trilogie pak líčí nasazení členů této jednotky coby žoldněrů po porážce u Dien Bien Phu a odchodu Francouzů z Indočíny.

⁵ Ibid., 6.

⁶ Ladislav Kudrna, *Bojovali a umírali v Indočíně. První vietnamská válka a Čechoslováci v cizinecké legii* (Praha: Ústav pro studium totalitních režimů a Naše vojsko, 2010).

⁷ Robert George Elford, *Ďábelská garda* (Praha: Elka Press, 2001).

Robert George Elford, *Ďábelská garda 2: Znovu v zeleném pekle* (Praha: Elka Press, 2006).

Robert George Elford, *Ďábelská garda 3: Válka bez pravidel* (Praha: Elka Press, 2008).

⁸ Günter Halle, *Cizinecká legie: Reportáž podle zážitků a dokumentů navrátilců z Vietnamu* (Praha: Naše vojsko, 1954).

Elfordova trilogie vzbudila po vydání velkou kontroverzi, a to z mnoha důvodů. Předně velmi naturalisticky zobrazuje brutální praktiky, které byly v bojích v Indočíně používány. Těch se podle autora dopouštěl jak Viet Minh, tak Wagemuellerova jednotka, a právě „německý prapor“ se k nim schyloval proto, že mělo jít o jediný účinný způsob boje proti partyzánům. Odpovědí na brutalitu partyzánsky vedeného boje tak má být srovnatelná či ještě větší brutalita, což je strategie, kterou se Wagemueller naučil během svého působení na východní frontě druhé světové války.

Dalším aspektem *Ďábelské gardy*, který podnítil diskusi, je jednak tvrzení o přítomnosti veteránů SS a členů Gestapa a SD v Legii, a především pak způsob, jakým je náhled těchto veteránů na probíhající události, jakož i na druhou světovou válku, prezentován.

Nabízí se otázka, nakolik lze *Ďábelskou gardu* pokládat za seriózní zdroj informací o Němcích v Cizinecké legii. Názory ohledně autenticity a úrovně odbornosti knižní trilogie se značně liší a není lehké dospět k jednoznačnému stanovisku; na Elfordovu trilogii lze pohlížet jako na beletristickou válečnou literaturu, stejně jako na memoáry zapadající víceméně do literatury faktu. Autor vysvětluje, že jména aktérů byla pro účel knihy pozměněna, stejně jako nebyly záměrně uvedeny některé konkrétní údaje o hlavních postavách, podle kterých by pak byly snáze dohledatelné. Události, o kterých píše, však mají mít základ v zážitcích jejich vypravěče, jde tedy údajně o reálné skutečnosti.

Vydání dalšího díla, které mi posloužilo jako zdroj informací, *Cizinecké legie* od Güntera Halleho, v roce 1953 bylo z hlediska snahy ovlivnit představy veřejnosti o Legii zajímavou událostí. Jde o spis zahrnující několik příběhů legionářů německého původu z bojů v Indočíně. Skrze tyto příběhy zobrazuje Halle Francouzskou cizineckou legii zcela v duchu komunistické propagandy té doby – zdůrazňuje se její brutalita a zločinné jednání, stejně jako na druhé straně chrabrost a šlechtetnost vietnamského lidu. Zmíněno je i několik bývalých příslušníků SS, kteří měli v Cizinecké legii sloužit, přičemž jsou jim přisuzovány sadistické rysy. Vyprávění však obsahuje celou řadu detailních faktických informací o operacích v Indočíně i o výcviku a fungování Cizinecké legie a je podle všeho založeno na reálných svědectvích. Při odhlédnutí od tendenčních tvrzení a stylizace tak může jít o zajímavý, byť velice limitovaný informační zdroj.

Dalším typem informačních materiálů, ze kterých v otázce německých veteránů v Legii vycházím, jsou zdroje jiného než knižního charakteru, zejména pak televizní dokument *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*⁹ a rozhlasový dokument z cyklu *Příběhy 20. století*, věnovaný vzpomínkám československých legionářů na jejich angažmá v Indočíně.¹⁰

Zkoumání fungování současné Cizinecké legie na úrovni vojáků, kteří ji tvoří, jejich zkušeností, výcviku, kterým procházejí, rituálů a udržovacích mechanismů podmiňujících jejich vstup do Legie a setrvání v ní, vyžaduje práci s memoáry. V tomto směru se, co se týká textových zdrojů, soustředím na knihy tří legionářů českého původu, které byly vydány v posledních devíti letech. Každá z těchto knih má jiný charakter a vyžaduje rozdílný přístup. Kniha Stanislava Gazdík *15 let v legii: Légion Étrangère*¹¹ reflektuje autorův veskrze pozitivní pohled na Legii a hrdost na to, že v ní sloužil. *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*,¹² kniha, jejíž autor vystupuje pod jménem Špalek, je zase dílem legionáře, kterého Cizinecká legie zklamala, což nakonec vedlo k tomu, že dezertoval. Podobně na Legii pohlíží ve svých memoárech *Cizinecká legie mýma očima*¹³ i Ladislav Potocký. Navzdory tomu, že jde o memoáry, tedy subjektivně laděná díla, která navíc poměrně výrazně odráží názory jejich autorů na Francouzskou cizineckou legii, jsou tyto knihy, a především první dvě jmenované, nenahraditelným zdrojem. Gazdík ve své knize uvádí mnoho zajímavých faktických údajů o Legii, stejně jako Špalek, jehož kniha je dokonce spíše, než jako klasické memoáry, pojata jako příručka pro muže, kteří přemýšlejí o vstupu do Cizinecké legie. Díky tomu ve Špalkově díle najdeme cenné detaily o životě v Legii, výcviku, přijímacím řízení a další, které z jiných zdrojů získat nelze. Některá fakta jsou samozřejmě vybírána účelově, proto je důležité zachovat při práci s těmito údaji kritický a obezřetný přístup, což ostatně platí o všech zdrojích podobně subjektivní povahy. Celkově však lze říci, že všechny tři zmíněné memoáry lze dobře využít jako podklady k analýze fenoménu atraktivity Legie pro své potenciální budoucí členy a následné konfrontace představ a iluzí nových legionářů s realitou. Také velmi

⁹ Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*, (2005)

¹⁰ ČRo Rádio Česko, *Příběhy 20. století – Moje matka cizinecká legie, 1. díl*
-dostupný z WWW: http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/?p_po=3108.

¹¹ Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere* (Aš: Warrior, 2007).

¹² Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře* (Praha: Naše vojsko, 2005).

¹³ Ladislav Potocký, *Cizinecká legie mýma očima* (Praha: ŠEL, 2005).

dobře skrze perspektivu bývalých legionářů slouží k výčtu a ilustraci faktorů, které udržují Cizineckou legii funkční a tvoří podstatu její efektivity jako vojenské jednotky.

Z podobných důvodů, jako paměti bývalých legionářů, jsou důležité také televizní dokumenty o Francouzské cizinecké legii.¹⁴ Jde především o dokumenty natočené v posledních letech a zaměřené na současnou Legii, i když některé se zabývají i legionářskými dějinami. Opět jde o zdroj, který může být poněkud tendenční, ale je velmi cenný mimo jiné díky tomu, že součástí těchto dokumentů bývají rozhovory s legionáři či pohled na proces výcviku a výběru kandidátů a mnoho autentických záběrů ze života v Legii a z jejích bojových nasazení. Tyto materiály také mohou sloužit jako médium, skrze které o sobě Cizinecká legie vysílá určitý obraz, na jehož rozšíření má zájem – a to tím spíše, že cílovým publikem není primárně odborná veřejnost. Zde je samozřejmě určující, jak se tvůrci dokumentů k této komunikační strategii stavěli a jak úzce například s Legií spolupracovali. Také je zajímavé sledovat, jak se odlišují dokumenty francouzské provenience od podobných materiálů ze zahraničí.

Poslední kategorii představují elektronické zdroje. Především jde o materiály z oficiálních stránek Francouzské cizinecké legie, které se týkají věcných informací o Legii: podmínek přijetí, počtu členů, umístění jednotek a podobně. Z internetových stránek a z informačního bulletinu Legie vycházím také v pasážích věnujících se úloze a nasazení současné Legie. Vzhledem k povaze těchto zdrojů, které produkuje samotná Cizinecká legie, je při práci s nimi samozřejmě nutné mít na paměti, že Legie v nich je pochopitelně prezentována především v pozitivním světle. To však zároveň rozšiřuje jejich využitelnost. Krom toho, že je lze po kritickém zvážení využít jako zdroj faktických informací, slouží i jako praktický příklad toho, jak Cizinecká legie komunikuje s veřejností a jaký obraz o sobě promítá.

¹⁴ Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*, 2005
Charles Villeneuve, *Le droit de savoir: Légion étrangère, six semaines dans l'enfer vert*, 2007.
Pierre-Henry Menthéour, Christophe Fonseca, *Je serai legionnaire*, 2005.
Le Droit de Savoir: Légion Étrangère - Les Recrues de la Seconde Chance, 2006.
Immersion Totale: La légion étrangère, 2006.
Warriors of the French Foreign Legion, 2000.

1.3 Metodologie a struktura práce

Tato diplomová práce je strukturována klasicky, tedy od úvodu, určení problematiky, výzkumné otázky a nezbytných teoretických východisek, přes deskriptivní a analytické jádro práce, k závěru. V jednotlivých částech analytického úseku má text různé formy a opírá se o rozdílné metody. První polovina jádra práce je z velké části institucionální analýza vycházející z teoretických základů, které jsou v textu podrobněji představeny a rozebrány, především z některých aspektů konceptů totální instituce. Druhá polovina v sobě kombinuje prvky kompilace a historické přehledové stati. Celkově má tato práce ambici být odbornou, respektive původní teoretickou esejí.

Kapitola, která následuje po úvodu, je věnována vysvětlení klíčových pojmů a stručnému představení teorií, na kterých je analýza zkoumaného tématu založena. Nedílnou součástí východisek této práce, která ve druhé kapitole rozebírám, je také pohled na organizaci, která tvoří rámec analyzované problematiky, tedy na Francouzskou cizineckou legii a na vojáky, kterými je tvořena.

Následující část práce je již samotná prezentace a analýza vnitřních faktorů a mechanismů, které umožňují funkčnost a samotnou existenci Cizinecké legie podle kritérií vytyčených v předchozích kapitolách. Nejprve se věnuji tomu, co souhrnně označuji jako první předpoklad úspěchu (rozuměj „zachování“) Legie – průběhu a funkci výběru uchazečů o vstup a odpovědi na otázku, jak prostřednictvím tohoto procesu Cizinecká legie zajišťuje vlastní životaschopnost. Poté se pozornost přesouvá na druhý předpoklad úspěchu, jímž je udržování a podpora rituálů, symbolů a tradic. Pohlížím zde tedy na situaci, kdy již legionáři prošli výběrem a výcvikem a prostřednictvím zvyklostí, ceremonií, atributů svých uniforem a dalších součástí koloritu Legie utužují integritu této vojenské jednotky.

Druhou polovinu analytické části práce tvoří historická přehledová stať, která v kontextu celé diplomové práce plní zároveň funkci jakési případové studie zaměřené na ověření toho, jak negativní efekt na vnímání Cizinecké legie může mít, když je ohrožen jeden ze základních předpokladů její životaschopnosti. Rozebírám pravdivost tvrzení, že velkou většinu Francouzské cizinecké legie tvořili během vojenské kampaně v Indočíně legionáři německého původu a že mezi nimi byl i velký počet bývalých členů Waffen SS. V tomto období procházela Legie krizí a jedním z mých argumentů je, že k těmto potížím přispěla,

kromě mezinárodně politických faktorů, také nerovnováha ve složení Cizinecké legie a opomíjení klíčových procesů, které, jak ukazují v předchozích kapitolách, slouží k zajištění úspěchu Legie.

V závěru se pak věnuji diskusi o zjištěních a relevanci práce, a snažím se navrhnout další možné cesty ve výzkumu daného tématu.

2 Teoretická východiska a představení klíčových pojmů a rámce zkoumané problematiky

Východiska k výzkumu předmětu této práce pramení z rámce, ve kterém se zkoumané fenomény nacházejí, tedy Francouzské cizinecké legie. Teoretických prací zaměřených přímo na tuto jednotku jako na unikátní instituci však bohužel není mnoho, a žádná z těch, co byly publikovány, se nezabývá problematikou Legie s cílem zodpovědět otázku, co drží tuto organizaci pohromadě a čím je způsobena její podivuhodná funkčnost s ohledem na to, že jí tvoří cizinci z různých zemí světa. Při hledání teoretických východisek jsem tedy do značné míry vycházel z povahy Legie jako jedinečného vojensko-sociologického fenoménu.

Jelikož se snažím najít a vysvětlit mechanismy, díky kterým Cizinecká legie funguje, soustředil jsem se na nalezení principů, které zajišťují existenci organizací a institucí podobného druhu. Cílem analýzy jsou vnitřní mechanismy zajišťující funkčnost Legie jako vojenské jednotky, nebudu se tedy primárně soustředit na mezinárodně politické okolnosti činnosti Cizinecké legie nebo na její vztahy s Francouzskou armádou a funkci v rámci ozbrojených sil. Místo toho se zaměřím na fenomény na úrovni vztahu mezi Legií jako organizací a muži, z nichž se skládá.

Lze Francouzskou cizineckou legii označit za instituci? V užším smyslu slova určitě, nemůžeme však plně vycházet ze široké sociologické definice tohoto výrazu, podle kterého jde v nejprostší rovině o „*obecně praktikovaný a v dané kultuře předávaný způsob jednání*“ (ODK PETRUSEK 435). Použití pojmu „instituce“ k označení Cizinecké legie v této práci se mnohem více blíží jeho významu a užití v běžném jazyce, kdy jej vnímáme jako konkrétní administrativně-společenskou entitu, která zahrnuje nejen formální pravidla a struktury své organizace, ale také právě určitý „*praktikovaný a předávaný způsob jednání*“. Toto jednání je pak jedním z předmětů našeho zájmu.

Institucionální teorie v sociologii neposkytuje pro toto téma dostatečně detailní teoretický rámec. Ten však získáme, pokud budeme Cizineckou legii analyzovat jako tzv. *totální instituci*, ve které dochází k procesům resocializace a sociálního učení a která se prostřednictvím dohledu a uplatňování svého vlivu na legionáře snaží zajistit účel své existence.

Klíčovou ingrediencí při vytváření vnitřních mechanismů, díky kterým Legie přežila je fakt, že ovlivňuje tolik oblastí života svých členů. Kasárna či operační základny poskytují legionářům domov, vojenská služba v Legii je jejich prací, zde se vzdělávají a cvičí a krom vzácných vycházek a dovolených ve společnosti ostatních legionářů tráví i volný čas. Navíc jde o organizaci s jasně daným rozdělením mezi podřízenými a nadřízenými, kde je vyžadována a v případě potřeby i vynucována přísná kázeň. Takový typ organizace přesně odpovídá koncepci tzv. totální instituce, vytvořené sociologem Ervingem Goffmanem.¹⁵ Podobné organizace, které značně omezují svobodu jedince, často vyžadují, aby tento přijal nové, radikálně odlišné vzorce chování a hodnoty poté, co se rozpadnou ty staré. Tento proces se nazývá resocializace.¹⁶ Velmi podobně je definován i pojem sociální učení – rovněž jde o metodu adaptace, kdy si jedinec osvojuje způsoby chování a jeho vzory, které se v dané skupině pokládají za normální.¹⁷ S oběma situacemi se v Legii setkáváme – u některých lidí může mít přizpůsobení se novému prostředí vojenské jednotky charakter radikální resocializace, zatímco u dalších - zvláště, pokud za sebou již mají službu v jiné armádě, stačí ke změně vzorců chování pouhá přítomnost vzorů hodnot a spontánní reakce na ně.

Zajištění fungování vzorců chování, které přispějí k integraci legionářů do této organizaci, vnímám jako klíčový prvek zaručující její přežití. A právě tyto vzorce jdou ruku v ruce s oněmi archaickými, unikátními rysy, které jsme zmínili v prologu a jež Legie manifestuje při pohledu zvenčí. Proto se při snaze o odpověď na výzkumné otázky vytyčené v úvodu zaměřím na to, jakými způsoby Cizinecká legie podněcuje u legionářů chování vedoucí k větší loajalitě a identifikaci s jednotkou a jakými mechanismy Legie dává najevo vlastní jedinečnost, čímž dále zvyšuje svou prestiž.

Jednou ze základních premis existence Francouzské cizinecké legie je oddanost jejích legionářů. Protože pocházejí z mnoha různých zemí a přesto musí být schopní efektivně pracovat jako funkční jednotka, žádá si vytvoření této nové loajality co nejdůslednější potlačení původních národních vazeb a identit vojáků. Proto se ve druhé části této práce blíže věnuji úseku v dějinách Legie, kdy tento předpoklad nebyl důsledně dodržován. Nadměrný počet německy mluvících legionářů téměř ohrozil existenci Cizinecké legie - mimo

15 Miloslav Petrušek et al., eds., *Velký sociologický slovník ; Díl 2, P-Ž*, 1306.

16 Anthony Giddens, *Sociologie* (Praha: Argo, 1999), 58.

17 Miloslav Petrušek et al., eds., *Velký sociologický slovník ; Díl 2, P-Ž*, 1346.

jiné tím, že, vedl k rozsáhlé kritice zvenčí a ke vzniku „mýtu německých veteránů“. Tradice anonymity, přijetí nové totožnosti a oslabení vazeb na osobní minulost vojáků byla vzhledem k rozsahu a míře fenoménu legionářů německého původu do jisté míry oslabena, což vedlo k rozšíření zpráv o službě bývalých členů Waffen SS v Cizinecké legii. Tyto domněnky se v pozdějších letech šířily také díky populární literatuře a znamenaly tak pro veřejný obraz Francouzské cizinecké legie závažnou trhlinu.

Zahrnutí této historické stati tedy není samoúčelné, ale slouží jako určitý kontrapunkt k teoretické části práce, ve kterém nejen zkoumám pravdivost tvrzení o německých veteránech, ale také ukazuji, jaký může být důsledek situace, v níž nefungovaly některé vnitřní mechanismy Legie.

2.1 Francouzská cizinecká legie jako jedinečná vojenská jednotka

Francouzská cizinecká legie je vojenský útvar plně integrovaný do systému velení francouzské armády a v současnosti se podílí i na různých mezinárodních misích, včetně nasazení v Afghánistánu či Pobřeží slonoviny.¹⁸ Legie v současnosti čítá 7699 mužů ze 136 různých zemí a celkově v ní v jedenácti plucích slouží 413 důstojníků, 1741 poddůstojníků a mužstvo o síle 5545 vojáků. Současným velitelem Francouzské cizinecké legie je generál Christophe de Saint Chamas. Přesto, že Legie podléhá vrchnímu velení francouzských ozbrojených sil a její jednotky jsou zařazeny do různých smíšených operačních skupin, má zároveň také samostatné centrální velitelství, tzv. COMLE, které zodpovídá mimo jiné za výběr a výcvik uchazečů.¹⁹ V dnešní době představuje Cizinecká legie unikátní instituci – část národní armády určité země, která je založena na přijímání cizinců z celého světa, kteří pak slouží v jejích řadách. Pohled do historie evropského válečnictví prozradí, že koncepce vojenské jednotky složené z cizinců ve službách určité země není ojedinělá, přetrvání tohoto archaického modelu do dnešních dní však jedinečné je.²⁰ Dnes je Cizinecká legie integrální součástí Francouzského pozemního vojska a skládá se z pěších, ženijních, výsadkových a obrněných jednotek. Legie přijímá uchazeče ve věku od 17 do 40 let a úspěšní kandidáti slouží po dobu nejméně 5 let. Po odsloužení 3 let může legionář podat žádost o udělení francouzského státního občanství, pokud ale nechce, může nadále sloužit se svým původním občanstvím.

Velká většina důstojnického sboru sestává z francouzských profesionálních důstojníků, kteří vystudovali důstojnickou školu; legionář-cizinec dosáhne důstojnické hodnosti jen zřídka.²¹ Legionáři původem z Francie tvoří také část mužstva a samozřejmě i poddůstojníků, do Legie však nevstupují jako Francouzi - nejčastěji je jejich národnost uvedena jako kanadská, švýcarská či belgická.

18 „Une nouvelle chance pour une nouvelle vie...“, Le portail internet de la Légion étrangère, <http://www.legion-recrute.com/fr/?SM=0> (staženo 24.3.2010).

19 Viz: *Le Commandement de la Légion étrangère* http://www.legion-etrangere.com/mdl/info_seul.php?id=187&idA=150&block=17&idA_SM=0&titre=presentation-du-comle.

20 Existuje ještě tzv. Španělská legie, která rovněž přijímá cizince, ale pouze hispánského původu, kteří navíc musí legálně pobývat na území Španělska. Není tak „cizineckou legií“ se vším všudy, tento přívlastek jí je přiřazován proto, že šlo spíše o „legii pro nasazení v cizině“. Více viz: <http://www.lalegion.es/>.

21 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 88.

Jednotlivé útvary Legie jsou rozmístěny jak v kontinentální Francii (1., 2. a 4. REI, 1. a 2. REG, 1. REC) , tak v zámoří – na Korsice (2. REP), ve Francouzské Guayaně (3. REI), v Džibutsku (13. DBLE) a na ostrově Mayotte (DLEM).²²

Legii založil v roce 1831 král Ludvík-Filip jako jednotku, ve které Francie získá sílu určenou k nasazení především v koloniálních válkách a kde se může zároveň uplatnit mnoho bývalých profesionálních vojáků z řad rozpuštěných cizineckých pluků a množství imigrantů a neúspěšných revolucionářů, kteří ve Francii našli útočiště.²³ Okolo této ideje se zrodila tradice, v rámci které Legie nabízí druhou šanci mužům, kteří se rozhodnou hledat ve Francii nový život. Od té doby až dodnes se Legie zapojila prakticky do všech velkých konfliktů, kterých se Francie zúčastnila, včetně obou světových válek. Měnilo se její poslání, struktura i výzbroj, ale stále jí zůstala určitá těžko definovatelná romantická aura a kontroverzní pověst podporovaná populární kulturou.

22 REI značí pěchotní pluk, REC jízdní, REG ženijní a REP paradesantní pluk. DBLE je půlbrigáda Cizinecké legie a DLEM označuje detašovaný oddíl Legie na Mayotte. Pro přehled jednotlivých jednotek a jejich umístění viz <http://www.legion-etrangere.com/fr/rgt/>.

23 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: A Complete History of the Legendary Fighting Force*, 1-2. Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere* (Aš: Warrior, 2007), 11.

2.2 Moderní profesionální vojsko, nebo úkryt zločinců?

Mezi mýty a kontroverzními obrazy, které se k Legii váží, je asi nejrozšířenější pověst o tom, že se v ní skrývají zločinci, násilníci a obecně muži, kteří utíkají před hrozbou trestu nebo před svou minulostí. Bude zřejmě velmi těžké tuto domněnku vymýtit, jelikož i v moderní Cizinecké legii v určité podobě přetrvává původní zvyk služby s novou totožností. Každý uchazeč o službu v Legii podepisuje kontrakt pod novým jménem (které je však většinou jen dočasné, jak si vysvětlíme později). Tento symbolicko-administrativní akt formálně stvrzuje legionářův rozchod s minulostí a do jisté míry mu může pomoci uniknout některým nepříjemnostem s ní spojeným. Uchazeči, kteří jsou například v podmínce nebo v minulosti spáchali nějaký nenásilný, nezávažný trestný čin, se mohou do Legie bez problémů dostat, ale čistý výpis z rejstříku trestů je při přihlášení jednoznačně výhodou.²⁴ Drobné potíže se zákonem tedy nutně nejsou překážkou, stejně jako jí nemusí být ani dluhy, ale bylo by velkou chybou myslet si, že by se v Legii mohl schovat někdo, kdo spáchal těžký zločin, nebo kdo má patologicky násilnou povahu. Každému jsou totiž odebrány otisky prstů, které jsou pak srovnány s databází Interpolu. Všichni budoucí legionáři rovněž musí projít sérií pohovorů, jejichž cílem je ověřit si motivaci, rodinnou a sociální situaci a povahu kandidátů.²⁵ Je třeba si uvědomit, že systém výběru a přijímání uchazečů o službu je přísný i díky tomu dnešní Francouzská cizinecká legie nemá o kandidáty nouzi; jak si ukážeme dále, množství kandidátů dalece převyšuje počet úspěšně přijatých. To nejen vypovídá o popularitě Cizinecké legie, ale také to dokládá, že si tato jednotka může vybírat jen ty kandidáty, kteří nejlépe odpovídají jejím požadavkům a představám.

Silná atmosféra maskulinity je, alespoň podle některých autorit, jedním z obecných rysů vojenství a najdeme ji v určité podobě snad ve všech armádách.²⁶ V Cizinecké legii je tato charakteristika o to výraznější, že v ní neslouží žádné ženy. Hypertrofované je také vědomí výjimečné fyzické odolnosti legionářů a jejich odlišnosti od zbytku armády, zdůrazňování připravenosti zemřít za Francii v boji a pověst legie jako jednotky, která často slouží v těch nejnáročnějších podmínkách a vykonává „špinavou práci“.²⁷ Jakkoli jsou či nejsou tyto

24 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře* (Praha: Naše vojsko, 2005), 17.

25 Ibid., 23-25.

26 John Keegan, *A History of Warfare* (London: Vintage, 1994).

27 Viz například: Nicola J. Cooper, „The French Foreign Legion: Forging Transnational Identities and Meanings“, in: *French Cultural Studies* 17 (2006): 269-284.

představy oprávněné, jde o ingredience, které Legii na jedné straně glorifikují, na druhé straně ji mohou také shazovat do role jednotky plné moderních žoldnéřů, kteří v touze po výdělku a dobrodružství prodávají svou loajalitu. Mnoho romantických představ mohlo v minulosti platit, ale Legie se musela přizpůsobit současným podmínkám, kdy již není jejím posláním boj v zámořských koloniích, ale obnova a udržování míru, nasazení v zahraničních misích pod patronací NATO a OSN a střežení francouzských národních zájmů v oblastech, kde jsou jednotky Cizinecké legii dislokovány.²⁸

Legie se zřejmě nezbaví svého exotického nádechu a odkazu bohaté minulosti. Naopak, toto dědictví je něčím, co se v Legii neustále připomíná a co je klíčovým bodem jakési její vnitřní mytologie. Klíčový rys Legie – přijímání cizinců, kterým Francie poskytne domov, peníze a občanství výměnou za jejich vojenskou službu, může působit anachronicky, musíme si však uvědomit, že Francouzská cizinecká legie je plně profesionální vojenskou jednotkou, která se považuje za elitní a která podléhá stejně přísným pravidlům, jako zbytek francouzské armády.

28 „De 1946 à nos jours : décolonisation, conflits et crises“, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-etrangere.com/fr/histoire/1946_nj.php (staženo 24.3.2010).

2.3 Muži, kteří Legii tvoří

Pohled na Francouzskou cizineckou legii nemůže být kompletní bez znalosti toho, jakými muži je tvořena. Krátké představení legionářů a zájemců o službu a především pohnutek, které je do Cizinecké legie přivedly, je tedy nezbytnou částí analýzy této organizace.

Škála motivací, různých národností i typů osobností těch, kteří do Legie přicházejí, je příliš široká na to, abychom mohli mluvit o nějakém „typickém“ uchazeči; můžeme si ale krátce představit charakteristiky, se kterými se v náborových centrech setkávají nejčastěji.

Pokud jde o věk, přijatelní jsou kandidáti od 17 do 40 let (s podmínkou, že nezletilí budou mít souhlas rodičů potvrzený, jde-li o cizince, francouzskou ambasádou).²⁹

Národnostní skladba zájemců je velmi bohatá, ale pochopitelně se v ní dá vyzorovat určitý vzorec. Poslední údaje o složení Cizinecké legie prozrazují, že krom samotných Francouzů jsou nejpočetnější skupinou kandidáti ze střední a jihovýchodní Evropy.³⁰ Tradičně silná skupina jsou také legionáři z postsovětských zemí. Krom těchto dominantních skupin se lze v Legii samozřejmě setkat s lidmi z mnoha dalších koutů světa, jejich počty jen nejsou tak výrazné.³¹ Národnostní složení Legie je obecně zajímavým barometrem světového politického dění; na konci 30. let 20. století zde sloužilo mnoho legionářů původem ze Španělska či Portugalska, po druhé světové válce bychom zase v řadách Legie viděli velké množství Němců, jak podrobněji rozebereme později, jakož i utečenců ze zemí nově vzniklého východního bloku. Po rozpadu komunistických režimů v Evropě nastal příliv kandidátů ze zemí bývalého SSSR, bývalé Jugoslávie a z dřívějších sovětských satelitů, který je v Legii viditelný v podstatě dodnes.³²

Důvody, které mladé muže ke službě v Legii lákají, jsou také různorodé. Jedním z nejčastějších jsou jistě peníze a vyhlídka na získání francouzského pasu. Legionář si po dobu prvních 2 až 4 let zpravidla vydělá od 1043 do 1460 € měsíčně čistého žoldu, vojáci sloužící u

29 „Les conditions d'engagement“, Le portail internet de la Légion étrangère, <http://www.legion-recrute.com/fr/condition.php?SM=111> (staženo 24.3.2010).

30 Présentation de la Légion étrangère, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-etrangere.com/modules_media/doc/1_1_18012010140153.pdf (staženo 18.5.2010).

31 Ibid.

32 Zachary Lyons, „Under Two Flags: National Conflicts and the Reconstruction of Identity“ *Language and Intercultural Communication* 4, č. 1 (2004): 111.

13. DBLE v Džibutsku dokonce až 3 a půl tisíce eur.³³ Pro spoustu mužů tak Legie představuje velmi slušné živobytí a dobrou perspektivu, často zvláště v porovnání s průměrnými výdělky v zemích, odkud pocházejí.

Ne všichni budoucí legionáři však přicházejí jen kvůli penězům. Silným lákadlem je také prestiž Francouzské cizinecké legie a aura dobrodružství a nebezpečí, která ji obklopuje. Nakonec jde samozřejmě také o druhou šanci, kterou Legie poskytuje těm, jejichž šance na uplatnění doma nejsou velké, nebo mužům, kteří se chtějí z nejrůznějších důvodů oprostít od minulosti a „začít nový život“.³⁴

Vcelku zajímavě shrnuje různé typy uchazečů ve svých memoárech Stanislav Gazdík, který v závěru své patnáctileté kariéry legionáře sloužil v oddělení pověřeném výběrem nováčků (familiárně přezdívaném „Gestapo“), kde každodenně vedl přijímací pohovory s adepty na službu v Legii:

„Kandidáty dělím do tří skupin. První jsou kluci jako já, kteří přesně vědí, co chtějí a jdou za svým snem a cílem. Hodlají být profesionálními vojáky a něco v Životě dokázat. Druhá skupina doma zažila nějaké problémy, ať už s policií nebo se životním zklamáním a chtějí prostě začít znova a jinak. No a v té třetí skupině jsou kluci, kteří absolutně nevědí, co by chtěli, o vojenském životě nemají ani páru. Mají pocit, že se o ně druzí postarají, ke všemu přijdou zadarmo.“³⁵

Legie má tu výhodu, že si může kandidáty vybírat, protože počet uchazečů převyšuje počet volných míst přibližně sedmi- až osminásobně. Tento fakt umožňuje nejen vybírat kandidáty podle kritérií zdravotního stavu, tělesné zdatnosti apod., ale také upřednostňovat uchazeče, které bude podle názoru výběrové komise snadnější do Legie integrovat a u kterých nebude hrozit příliš vysoké riziko dezerce.³⁶ Ve světle teoretických základů této práce lze tedy říci, že již u vstupních bran Cizinecké legie jsou vpuštěni jen ti, u kterých je pravděpodobné, že budou co nejvíce přispívat ke stabilitě, efektivitě a soudržnosti Legie.

33 „Salaires“, Le portail internet de la Légion étrangère, <http://www.legion-recrute.com/fr/salaires.php?SM=0> (staženo 26.3.2010).

34 Zachary Lyons, „Under Two Flags: National Conflicts and the Reconstruction of Identity“, 111.

35 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere* (Aš: Warrior, 2007), 124.

36 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 17.

Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere* (Aš: Warrior, 2007), 126.

3 Legio patria nostra – vnitřní mechanismy utužující funkčnost instituce a proces budování loajality

3.1 První předpoklad úspěchu – výběr a výcvik uchazečů

3.1.1 Přihlášení se do Legie – nová totožnost a závazek sloužit v této jednotce

Všichni budoucí legionáři, krom důstojníků, z nichž většina zamíří do Legie z jedné z francouzských důstojnických škol, začínají svou legionářskou cestu žádostí o přijetí v jednom z rekručních středisek Francouzské cizinecké legie, kde se uchazeči přihlásí ke službě a projdou předběžnou lékařskou prohlídkou. Zde se také odehrává první významný administrativní akt, jehož cílem je již u uchazečů, kteří ještě zdaleka nemají jistotu přijetí do Legie, vytvořit, alespoň na formální úrovni, pevné pouto s touto organizací a zároveň oslabit jejich vazby s vlastní osobní minulostí. Všichni žadatelé zde procházejí formální změnou jména.

Přijetí nové totožnosti je tradice, která je v Legii povinná dodnes – mechanismus, jehož oficiálním účelem je pomoci kandidátům získat „druhou šanci“ a začít nový život, má v Legii i v současnosti, kdy většina adeptů tuto ochranu nepotřebuje, své místo.³⁷ Proto je všem uchazečům změněno jméno, datum narození i jména jejich rodičů.³⁸ Všem je také změněn rodinný stav na „svobodný“, a to i když jsou ženatí.³⁹ Přidělení nového jména probíhá většinou tak, že je uchazeči vybráno ze seznamu jmen a příjmení podle národnosti, ve výjimečných případech rekrut dokonce může jméno navrhnout sám – vše záleží na přístupu náboráře. Bývá také pravidlem, že nové jméno je takové, aby zůstaly zachovány uchazečovy původní iniciály.⁴⁰ Francouzští kandidáti musí navíc projít ještě formální změnou státní příslušnosti – jelikož oficiálně se jako Francouzi do řad mužstva přihlásit nemohou, je jim při

37 „Foire aux questions“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/faq.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

38 „Frequently Asked Questions“, Kepi Blanc, <http://www.kepi.cncplusplus.com/FFL%20FAQ.htm> (staženo 21.4.2010).

39 „Les conditions d'engagement“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/condition.php?SM=111> (staženo 21.4.2010).

40 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 19.

registraci spolu s novými osobními údaji na dobu služby v Legii přiřazeno také občanství jiné, zpravidla frankofonní, země.⁴¹

Tato nová identita, tzv. *identité déclarée*, však není, respektive nemusí být trvalá – legionář může po roce služby požádat o navrácení své původní totožnosti v procesu zvaném *régularisation de la situation militaire* (RSM). Zažádat o RSM mohou také legionáři francouzského původu – zatímco tedy jako Francouzi nemohou do Legie vstoupit, mohou v ní pak po navrácení původní totožnosti jako Francouzi dále sloužit. Návrat k původnímu jménu přináší vojákovi mnoho výhod, které by mu v případě služby pod přiděleným jménem zůstaly odepřeny. Především může trávit dovolenou i mimo Francii, může si založit bankovní účet či oficiálně vlastnit počítač nebo mobilní telefon. Celý administrativní proces trvá maximálně několik měsíců, takže legionář, který o RSM požádá co nejdříve, zpravidla získá svou totožnost zpět zhruba do roka a půl od začátku služby.⁴² Přesto, pokud si to přejí, mohou vojáci v Cizinecké legii sloužit i nadále pod *identité déclarée*.

Muži, kteří z jakéhokoli důvodu nechtějí, aby se o jejich angažmá v Legii někdo dozvěděl, mohou také v centru v Aubagne podepsat prohlášení, že chtějí sloužit tzv. *sous anonymat*, tedy v anonymitě. V takovém případě nemohou, na rozdíl od ostatních legionářů, po celou dobu služby přijímat ani posílat korespondenci, telefonovat či se objevovat ve sdělovacích prostředcích.⁴³

Vzhledem k tomu, že se většina vojáků ke svému původnímu jménu vrací, však zůstává změna totožnosti spíše symbolickým krokem, kdy se uchazeč zříká svého starého, civilního života a vstupuje do Legie, doslova, jako nový člověk. Jakkoli se může zdát, že je tento proces reliktem z minulosti, kdy zdaleka nebylo tak jednoduché, jako dnes, dopátrat se například možné kriminální historie kandidátů, jeho symbolická hodnota pro vybudování pocitu svázanosti s Legií je velice důležitá. Budoucí legionáři si od tohoto momentu musí nejen zvykat na kompletně nové prostředí, ale také na nové jméno, kterým budou od nynějška vždy voláni a jímž se musí okamžitě naučit hlásit. Jedná se o krok, který má zjevně oslabit vazbu na minulost a do určité míry zbavit uchazeče závazků (včetně těch právních),

41 „Foire aux questions“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/faq.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

42 „Frequently Asked Questions“, Kepi Blanc, <http://www.kepi.cncplusplus.com/FFL%20FAQ.htm> (staženo 21.4.2010).

43 Ibid.

kteří měli před přihlášením k Legii. Francouzská cizinecká legie tímto činem také začíná v praxi naplňovat jedno ze svých hesel, „Legio patria nostra“, tedy „Naší vlastí je Legie“. Toto motto v sobě zahrnuje jednu ze základních strategií, díky kterým může Cizinecká legie vůbec existovat v té formě, jak ji známe – ztotožnění legionářů s jejich původní vlastí je nežádoucí, jejich novým domovem je Legie a je třeba zajistit, aby k ní cítili stejnou vazbu a loajalitu, jako ke své staré domovině.

Dalším administrativním krokem, který se však odehrává mnohem později, je případné udělení francouzského občanství – tzv. „naturalizace“ - o které může legionář požádat. Podmínkou podání žádosti jsou minimálně tři roky služby v Legii (i když v praxi bývají žádosti přijaty spíše po delší době⁴⁴) a absolvování procesu RSM – legionář tedy již musí sloužit pod svým pravým jménem. V případě, že žadatel nemá problémy se zákonem a že „prokázal vůli integrovat se“, bývá zájemci zpravidla vyhověno.⁴⁵ Zde vidíme, že Legie neuděluje francouzskou státní příslušnost svým členům hned na začátku jejich služby. To má dva pravděpodobné důvody. Zaprvé zamezuje několikaletá lhůta příliš zbrklému udělení francouzského občanství těm legionářům, pro které to může být hlavní důvod, že vůbec do Cizinecké legie vstoupili. Tím, že jsou nuceni nejprve určitou dobu bezproblémově sloužit, musí muži ukázat, nejen to, že jsou po stránce dovedností dobrými vojáky, ale také, že je jejich motivace dostatečně silná na to, aby v Legii vydrželi minimálně několik let. Druhý důvod vidím v tom, že právě v duchu hesla o Cizinecké legii jako o nové vlasti a domově je z hlediska zajištění její stability důležité, aby si vojáci jako první vytvořili pocit příslušnosti k Francouzské cizinecké legii a až později loajalitu k Francii jako jejich nové formální vlasti.

V náborovém středisku nováčků také pod novým jménem podepisuje provizorní smlouvu na pět let služby. Od této chvíle je označován jako *engagé volontaire* (EV), tedy „dobrovolník“.⁴⁶ Závazná povaha tohoto aktu z něj dělá další čin, kterým se uchazeč upisuje své legionářské budoucnosti víceméně bez možnosti během následujících pěti let svévolně odejít. Cíl podpisu smlouvy ještě před oficiálním přijetím do Legie a před velkou částí výběrového procesu je nasnadě: do další fáze přijímacího procesu postoupí jen ti uchazeči,

44 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 100.

45 „Foire aux questions“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/faq.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

46 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 19.

kteří formálně projevili vůli v Legii dlouhodobě sloužit, tudíž se u nich dá předpokládat ochota přijmout tradice, hodnoty a způsob fungování Francouzské cizinecké legie.

3.1.2 Počátek budování mechanismů loajality, přijímání hodnot Cizinecké legie a uvedení do jejích tradic

Z náborových středisek míří EV do Výběrového a zařazovacího centra v Aubagne, poblíž Marseille. Zde jsou dobrovolníci podrobeni sérii fyzických a psychotechnických testů, jakož i důkladné zdravotní prohlídce (první, povrchnější prohlídka proběhla již při tzv. předvýběru v náborovém středisku).⁴⁷ Kandidáti musí také projít několika bezpečnostními a motivačními pohovory, které probíhají v uchazečově rodném jazyce či v řeči, kterou alespoň dobře ovládá. Oddělení obstarávajícímu tuto fázi výběru se mezi legionáři neřekne jinak, než „Gestapo“ a tázající se kromě jiného soustředí na osobnost uchazeče a jeho motivaci ke vstupu do Legie.⁴⁸

Zde se odehrává další část výběru důležitá pro zajištění toho, aby se do Legie dostali jen ti kandidáti, kteří nebudou ohrožovat integritu Legie. Výběrová komise, která rozhodne o úspěchu či neúspěchu uchazečů, totiž přikládá velkou váhu právě dojmům vzešlým z pohovorů a logicky upřednostní adepta, který bude podle všeho snáze integrovatelný a jehož motivace bude zárukou menšího rizika případné dezerce. To by teoreticky mělo znamenat, že tímto kolem výběru projdou takoví kandidáti, kteří budou lépe snášet zařazení do přísného, restriktivního prostředí jednotky, jako je Cizinecká legie. V jednom dokumentu o Cizinecké legii vidíme kupříkladu případ francouzského (oficiálně ale již švýcarského) dobrovolníka, který byl dříve členem mnišského řádu a tato skutečnost je pak pozitivně zohledněna při rozhodování komise - je totiž jasné, že se tento uchazeč již setkal s prostředím totální instituce, přísnými pravidly a disciplínou.⁴⁹

Jak napovídá název střediska v Aubagne, je jeho dalším účelem krom výběru kandidátů také jejich zařazení. Jednak v oficiální rovině, kdy budoucí legionáři podstupují povinné očkování, podepisují řádnou pracovní smlouvu na dobu pěti let služby v Cizinecké legii a následně nafasují uniformy a další vojenské vybavení⁵⁰. Z jiného úhlu můžeme na „zařazení“ pohlížet jako na proces, ve kterém jsou EV uvedeni – mnohdy velice náhle a prudce – do světa Cizinecké legie.

V Aubagne dobrovolníci podléhají poměrně přísnému režimu a je od nich požadováno disciplinované plnění příkazů a pravidel – mnoho času tráví úklidem společných prostor a ubikací, pomáhají v kuchyni a plní strážní službu.⁵¹ Je velmi důležité si uvědomit, že při tom všem se veškerý kontakt s nadřízenými odehrává ve francouzštině, navzdory tomu, že většina dobrovolníků francouzsky příliš dobře nemluví, někteří dokonce vůbec. Adepti si také musí zvykat na to, že je

47 „Déroutement Chronologique“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/chronologique.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

48 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 24 - 25.

49 Pierre-Henry Menthéour, Christophe Fonseca, *Je serai legionnaire*, 2005 (televizní dokument).

50 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 28.

51 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 44.

všichni oslovují jejich novým jménem. Tlak na EV je tedy velký - octli se v novém, neznámém světě a poměrně rychle se musí naučit plnit to, co se od nich očekává.

V tomto prostředí také začíná indoktrinace dobrovolníků - všichni se musí nazpaměť naučit takzvaný „*Code d'honneur du légionnaire*“, tedy legionářský kodex cti, v němž jsou shrnuty nejdůležitější hodnoty, které by podle velení Cizinecké legie měl správný legionář vyznávat.⁵² (Pro plné znění viz Příloha 1 na konci práce.) Kodex jako takový nám poskytuje cenný zdroj informací, jelikož na několika místech se v něm explicitně zmiňuje bratrství, představa Legie jako jedné rodiny a úcta k legionářským tradicím, stejně jako nedůležitost původu, rasy a náboženství.⁵³ Pokud se zaměříme na problematiku integrace a zajištění budoucího fungování kandidátů v rámci Legie jako vojenské jednotky, jsou tyto části klíčové - představují v podstatě ideál začlenění jedince do Legie a přijetí jejích hodnot. To, že již záhy po vstupu do Legie musí EV kodex memorovat, má zaručit, že budou mít tento ideál trvale uložený v paměti (dobrovolníci se sice povinně učí francouzské znění kodexu, mají ale k dispozici i jeho překlad do dalších jazyků - zjevně je tedy důležité, aby významu slov rozuměli⁵⁴).

Engagés volontaires však ještě nejsou opravdovými legionáři, musí nejdříve projít čtyřměsíčním základním výcvikem, za jehož účelem po ukončení selekce a několikátýdenního pobytu v Aubagne cestují na základnu 4. cizineckého pluku v Castelnaudary v jihozápadní Francii.

Prvním účelem základního výcviku je příprava dobrovolníků na jejich vojenskou profesi po fyzické a odborné stránce. Druhým, neméně důležitým, je budování soudržnosti a předání kultury a historických tradic Cizinecké legie.⁵⁵ Samostatnou kapitolu pak tvoří výuka francouzštiny.

EV jsou nejdříve rozřazeni na tzv. „farmy“, venkovská zařízení, kde na úrovni roty probíhá první měsíc výcviku.⁵⁶ Program je od začátku velice intenzivní, vyžaduje se tvrdá disciplína a psychický i fyzický tlak na nováčky je velmi vysoký. Právě během základního výcviku se mnoho dobrovolníků rozhodne dezertovat a dochází zde i k případům sebevražd.⁵⁷

Od počátku je kladen důraz na vytváření koheze mezi budoucími legionáři a jedinec je vždy vnímán jako součást celku. Dopustí-li se například nějaké drobné chyby, musí za ni pykat celá jednotka, případně jsou potrestáni všichni ostatní, zatímco viník svou chybu nějakým způsobem

52 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 28 - 30.

53 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 47.

54 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 28.

55 „Déroutement Chronologique“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/chronologique.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

56 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 31.

57 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 46.

napravuje.⁵⁸ Krom kolektivních aktivit a výcviku, který zdůrazňuje nezbytnost kooperace mezi jednotlivými vojáky, je důležitým nástrojem posilujícím soudržnost také snaha o potlačení negativních efektů jazykových a národnostních rozdílů. Pro mnoho nováčků je po vstupu do Legie silným zážitkem setkání s muži tolika národností na jednom místě.⁵⁹ Z hlediska fungování Legie je ale velmi důležité, aby se mezi jednotlivými skupinami nováčků pokud možno netvořily bariéry, a proto je kladen důraz na to, aby bylo ke všem cizincům přistupováno stejně. (Legionáři francouzského původu tvoří v jednom aspektu výjimku, což si přiblížíme později.) Dobrovolníci pochopitelně vytvářejí skupinky, v nichž se navzájem domlouvají, pokud ne stejným, tak alespoň příbuznými jazyky, oficiálně však musí všechna komunikace probíhat ve francouzštině a domluva jinou řečí je zakázána a trestána.⁶⁰ Jednou z příležitostí, kdy je původ nováčků zdůrazňován, je posezení u ohně, při kterém bývá každý vyzván, aby něco zazpíval v rodném jazyce.⁶¹ Není zde tedy snaha úplně vykořenit hrdost vojáků na jejich původ a nechat je na něj zapomenout. Jazykové prostředí Cizinecké Legie si také nesmíme představovat jako stoprocentně, bez výjimky francouzské - ve skutečnosti se i mezi důstojníky lze setkat například s častým používáním nadávek převzatých z jiných jazyků (především z polštiny a ruštiny) a též některé specifické výrazy z legionářského slangu mají kořeny v cizích řečech.⁶²

Výuka francouzštiny je nicméně velice důležitou součástí základního výcviku. Úroveň nováčků sahá od rodilých mluvčích po ty, co ovládají jen pár základních výrazů a povelů, které pochytili během dosavadního pobytu v Legii. V zájmu co největšího zefektivnění a urychlení výuky (ta má oficiálně trvat pouze 60 hodin⁶³) je používána metoda tzv. *binômes*, čili dvojic, v nichž frankofonní nováček pomáhá s látkou svému druhovi, který mluví francouzsky hůře nebo vůbec.⁶⁴ Tento systém sice může být poměrně efektivní z hlediska výuky jazyka, skýtá však jedno podstatné riziko. Výzkum Z. Lyonse ukázal, že nfrankofonní legionáři často vnímali přístup svých francouzsky mluvících kolegů při výuce jako arogantní a že jim do značné míry záviděli, že s francouzštinou nemají problémy.⁶⁵ „Frankofoni“ bývají na druhou stranu často káráni či trestáni nadřizenými tehdy, když jejich „svěřenci“ nedosahují požadovaného pokroku. Dalším faktorem, který přispívá k nespokojenosti francouzských legionářů je

58 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 31.

Zůstává otázkou, zda tento přístup opravdu pomáhá budovat v jednotce soudržnost - Špalek zastává názor přesně opačný.

59 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 46.

60 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 27.

61 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 46.

62 Charles Villeneuve, *Le droit de savoir: Légion étrangère, six semaines dans l'enfer vert*, 2007 (filmový dokument).

63 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 45.

64 Zachary Lyons, „Imagined Identity and the L2 Self in the French Foreign Legion”, in *Motivation, Language Identity and the L2 Self*, ed. Zoltán Dörnyei, Ema Ushioda (Multilingual Matters, 2009), 250.

65 Ibid., 258 - 265.

fakt, že na rozdíl od cizinců nemají možnost zrychleného povýšení do pozice tzv. *Caporal Fut Fut*, čili přednostně povýšeného desátníka, které může být po dokončení základního výcviku umožněno některým cizincům.⁶⁶

Navzdory nedostatkům, které má, je ale výuka francouzštiny zásadní nejen z toho důvodu, že všichni legionáři musí tento jazyk ovládat alespoň na takové úrovni, aby rozuměli všem instrukcím, ale samozřejmě také z hlediska psychologické a sociální stránky jejich integrace do jednotky. Legie je sice tělesem sestávajícím z mužů mnoha národností a mluvících různými jazyky, ale jedním z jejích definujících znaků je právě francouzština. A můžeme zjednodušeně říci, že tím, že se legionář naučí francouzsky, se stává více legionářem a hlouběji se včleňuje do tohoto společenství.

Všudypřítomným elementem v Legii, a o základním výcviku to platí obzvláště, je zdůrazňování jejích rituálů, tradic a historie. Důležitost a glorifikace podobného dědictví je ve většině armád běžným jevem, v Legii je však tato potřeba větší mimo jiné proto, že na rozdíl od národní armády není složena z vojáků (samozřejmě krom Francouzů), kteří slouží své vlasti. A tam, kde není citový vztah k rodné zemi, je potřeba vybudovat alespoň citový vztah a loajalitu k Legii. Proto jsou právě tradice pro legionáře velmi důležité a Legie jako taková, má, jak jsme již zmiňovali, mnoho atributů, jež ji v tomto směru povyšují nad ostatní vojenské jednotky. Během čtyřměsíčního výcvikového období se nováčci musí s kulturou a dějinami Legie seznámit, učí se tedy krom francouzštiny i historii Cizinecké legie a povinně nacvičují zpěv legionářských písní.⁶⁷ Nejpopulárnější píseň, zvanou *Le Boudin*, mají legionáři ve zvyku zpívat vždy před jídlem a spolu s legionářským kodexem, který se též povinně recituje, se z ní stává jakási forma světské modlitby, která je zakrátko pevnou součástí dne.⁶⁸

Další rituální událostí, na kterou všichni *engagés volontaires* čekají, je náročný pochod, po jehož absolvování je dobrovolníkům ceremoniálně udělena *Képi blanc*. Tato bílá čepice je charakteristickým znakem Francouzské cizinecké legie a žádná jiná složka francouzské armády ji nepoužívá. Momentem, kdy je mu slavnostně předána bílá *Képi*, se z dobrovolníka oficiálně stává legionář.⁶⁹

66 Zachary Lyons, „Under Two Flags: National Conflicts and the Reconstruction of Identity”, 115.

67 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 45.

68 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 34.

69 Ibid., 35.

3.1.3 Zařazení k jednotkám a dokončení úvodní fáze vytváření vnitřních mechanismů soudržnosti

Po dokončení základního výcviku jsou vojáci přiřazeni k jednotlivým jednotkám, ve kterých budou sloužit. K nim již sice dotyční přicházejí jako legionáři, znovu se však ocitají v postavení nováčků a musejí se integrovat do společenství konkrétní jednotky. Přijetí a respektování zvyků a specifických rysů, které jsou s tímto prostředím spojené, mají na jejich schopnost pracovat jako funkční členové daného útvaru samozřejmě také vliv. Pluk od pluku se však liší a vzhledem k počtu legionářských jednotek a k rozsahu této práce nemáme dost prostoru, abychom se jim věnovali.

Můžeme se však shodnout, že, chronologicky vzato, získáním bílé legionářské čepice a odchodem k jednotce končí první fáze procesu, kterým si Cizinecká legie chce u legionářů zajistit, že ač různých národností a s různými motivacemi ke vstupu, nebudou působit vůči své jednotce rozvrtně, ale naopak přispějí k její kohezi. Jak jsme si ukázali, je tato etapa charakteristická intenzivní indoktrinací, kterou usnadňuje fakt, že prostředí Legie je velmi restriktivní a že je kladen velký důraz na disciplínu a poslušnost. Pečlivý výběr kandidátů zároveň zaručuje, že většina přijatých dobrovolníků bude mít dobré předpoklady k akceptování idejí, které se jim Legie snaží vštípit. Tyto principy lze vyjádřit prostřednictvím myšlenky Legie jakožto legionářovy vlasti a představy, že společenství Cizinecké legie je legionáři rodinou. Nahrazení loajality k původní vlasti oddaností Francouzské cizinecké legii a její postavení na místo pokrevní rodiny pak z perspektivy Legie představuje ideální stav.

Prostředkům a faktorům, díky kterým jsou vnitřní mechanismy zaručující integritu a funkčnost Cizinecké legie zachovávány a rozvíjeny i poté, co legionáři prošli výběrem a výcvikem, se budeme věnovat v následující podkapitole.

3.2 Druhý předpoklad úspěchu – symboly, tradice a rituály

Dodržování určitých rituálů a tradic, jakož i lpění na symbolech (ve formě insignií, uniforem apod.) je do značné míry typické pro armády obecně. Francouzské ozbrojené síly – podobně jako například také britské – přikládají těmto faktorům obzvláště velkou důležitost, mimo jiné proto, že v nich existuje silná historická kontinuita konkrétních jednotek. Setkáme se v nich tedy s pluky, které přímo navazují na jednotky z devatenáctého století – obrněné pluky mají kupříkladu běžné v názvu *husarský* či *kyrysnický*.⁷⁰

Francouzská cizinecká legie je v tomto ohledu výrazná i v rámci tradice již dost zaměřené francouzské armády. Jedním z důvodů, proč je Cizinecká legie tak hrdá na své tradice, uniformu a étos, je samozřejmě její jedinečnost a oproti zbytku armády i odlišná historie, kdy byla Legie do oficiálních struktur francouzského pozemního vojska plně zařazena až po jeho profesionalizaci na přelomu tisíciletí. Roli hraje i fakt, že se Legie považuje za elitu, z čehož plyne snaha se od jiných jednotek odlišit.

V případě Legie však vstupuje do hry i další faktor, který v národních armádách nenalezneme. Služba ve vojsku cizí země vyžaduje, aby byla nějakým způsobem nahrazena loajalita, kterou může občan cítit ke své vlasti. Snaha vybudovat u legionářů hrdost na tradici Cizinecké legie a pocit výlučnosti, založený na vymezování se vůči zbytku francouzské armády, tudíž mohou hrát roli něčeho, co má tuto loajalitu nahradit

Legionáři jsou navíc během výcviku i v průběhu služby, navzdory pravidelným dovoleným, dlouhodobě odloučení od své rodiny a v případě cizinců i od své rodné země. Nesmíme také zapomínat na to, že do Legie mnoho mužů vstupuje mimo jiné kvůli problémům v rodině, citovému zklamání a podobně.⁷¹ Takovým mužům musí Cizinecká legie do jisté míry tento deficit nahradit – zde se opět explicitně projevuje heslo *Legio patria nostra*, tedy „Legie je mým domovem“, a idea Legie jako nové legionářovy rodiny.

V této kapitole se pozastavíme nad tím, jakou mají hypertrofované rituály, tradice a zvyky v Legii konkrétní podobu a jak přispívají k lepšímu fungování jednotky tím, že posilují u

70 „Armée blindée cavalerie“, Le portail internet de la Ministère de la Défense, http://www.defense.gouv.fr/terre/decouverte/presentation/composantes/arme_blindee_cavalerie/ar_me_blindee_cavalerie (staženo 14.5.2010).

71 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 124.

legionářů pocit, že náleží do společenství Legie, jakož i individuální sebepojetí legionářů jako součásti „rodiny“ a „vlasti“, kterou se Cizinecká legie snaží vytvořit.

3.2.1 Symboly a uniforma Francouzské cizinecké legie

Vzhledem k rozsahu této práce není možné se věnovat všem insigniím a symbolům, které Francouzská cizinecká legie používá, můžeme si však všimnout nejdůležitějších z nich.

Nejcharakterističtější součástí uniformy legionáře je bez pochyby *képi blanc*, neboli bílá legionářská čepice. Tu nepoužívá žádná jiná jednotka francouzské armády a legionáři na ni bývají velmi hrdí. *Képi* je především spojena s ceremonií, kdy, jak jsme si již ukazovali, je dobrovolník přijímán mezi legionáře. Její historie, než byla uznána jako součást vycházkové uniformy, je velmi zajímavá. Důležité je však, že *képi* zdaleka není s Legií spojována odjakživa, jak bychom si mohli myslet – oficiálně se ve všech útvarech Legie rozšířila až v době druhé světové války.⁷²

Hodnota *képi* pro legionáře je zpravidla nezměrná – právě tato čepice je nejmarkantnějším fyzickým artefaktem, který označuje jeho příslušnost k Legii. Samozřejmě je také vyžadována důkladná péče o tuto bílou brigádýrku – jak píše Stanislav Gazdík:

„Její opatrování a přeprava mívá příchuť ironie osudu, protože jedni z nejtvrději cvičených mužů současnosti musejí opatrovat kufřík na klobouky, dnes už mezi lidmi pokládáný za jakousi dávnou, legrační vymoženost parádivých dam.“⁷³

Puntičkářská pozornost není v Cizinecké legii věnována pouze čepici, ale také celé uniformě a vůbec zevnějšku legionáře. Opět jde o charakteristiku běžnou i pro většinu ostatních armád, v Legii však dodržovanou mnohem důsledněji. Především vycházková uniforma musí být vždy v perfektním stavu a mít podle předpisu správné našasení na košili, jakož i puky na kalhotách. Jen na košili vycházkové uniformy musí být vytvořeno patnáct pruhů, vždy s předepsanou vzájemnou vzdáleností.⁷⁴ Správně se naučit, jak uniformu připravit a vyžehlit, může být pro legionáře poměrně obtížné. Účelem tak striktních pravidel a důsledné kontroly jejich dodržování je naučit nováčky pozornosti k detailu a zodpovědnosti za provedenou práci⁷⁵, což je důležitá součást výcviku a obecně celého procesu resocializace, kterým legionáři procházejí.

72 Ibid., 39.

73 Ibid., 39.

74 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 123.

75 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 40.

Zůstává otázkou, nakolik téměř obsesivní péče o uniformu svůj sekundární účel (pokud za primární účel považujeme estetické hledisko), tedy vštěpovat legionářům disciplínu a hrdost na Cizineckou legii, plní.

Tradiční symboly Legie se kromě uniformy a předepsaných míst objevují i v nejrůznějších pracích, které legionáři tvoří buď dobrovolně, nebo které jsou od nich požadovány. Ty mají podobu ozdobně vyvedených znaků jednotek, vánočních betlémů, kterým se ještě budeme věnovat, nebo tzv. *tableaux*. Tyto ozdobné desky legionáři vyrábějí například k příležitosti absolvování výsadkové přípravy a zobrazují na nich právě znaky a symboly související s Legií.⁷⁶ Vytváření podobných předmětů či nápisů slouží k oslavování historie i současnosti Legie a v neposlední řadě také tím, že nutí legionáře ke vzájemné spolupráci, prohlubuje soudržnost mezi nimi a schopnost kooperace.

76 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 124. Viz také Obrazová příloha tamtéž.

3.2.2 Legionářské písně

Součástí Francouzské cizinecké legie je věhlasná vojenská hudba a od jiných jednotek se Legie liší mimo jiné tím, že nepochoduje standardním tempem sto dvaceti kroků za minutu, ale pomalejším, kolébavým pochodem o osmdesáti osmi krocích za minutu.⁷⁷ Co je však pro nás nejzajímavější, jsou legionářské písně. Zpěv je dalším charakteristickým rysem, který je ve srovnání s ostatními vojsky pro francouzskou armádu typický, ale v Cizinecké legii je zdůrazňován ještě více.

Jak jsme si již ukázali, legionáři povinně zpívají již během základního výcviku a tradiční písně se stávají nedílnou součástí každodenní rutiny. Běžně se zpívá před každým jídlem, při nástupech či na pochodových cvičeních.⁷⁸

Nejznámější a nejpopulárnější písní, která je zároveň patrně i nejstarší, je *Le Boudin*⁷⁹ (viz Příloha č. 2). Text zdůrazňuje jedinečnost a houževnatost legionářů a odkazuje na kampaně Cizinecké legie v devatenáctém století, včetně mýtické bitvy u Camerone, jíž se ještě budeme věnovat. A právě vojáci od Camerone, kteří do jednoho padli v boji proti přesile, jsou v této písni zobrazováni jako legionářské vzory. Také se zde objevuje motiv smrti a zapomnění, který je typický i pro některé další písně.

Není tedy obtížné pochopit, proč je právě *Boudin* nejzpívanější legionářskou písní – jeho text, který se nováčci učí jako součást základního výcviku, obsahuje jak odkaz na slavnou historii, tak připomenutí kvalit a loajality, kterých by měl každý legionář dosahovat. Zároveň také umocňuje pověst Legie jako společenství drsných mužů, přičemž zdůrazňuje nebezpečnost jejich poslání. Tyto hodnoty samy o sobě jsou pro mnoho mužů atraktivní a jejich neustálé opakování a připomínání formou písně by mělo způsobit, že se stanou podobnou součástí legionářova kréda, jako *Code d'honneur du légionnaire*. Společný zpěv je navíc také zkušeností, která hraje velkou roli při posilování esprit de corps, pocitu jednotného ducha mezi legionáři.

77 Légion étrangère, Global security, <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/fr-legion-etrangere.htm> (staženo 14.5.2010).

78 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 120.

79 Chants et musiques, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-etrangere.com/fr/tradition/chant_musique.php (staženo 14.5.2010).

Zajímavé je, že mnoho legionářských písní odkazuje na historii Legie poněkud zvláštní formou - jde o ty, které vznikly přezpíváním písní Wehrmachtu a SS. Po skončení druhé světové války vstoupilo do legie velké množství Němců (podle většiny zdrojů tvořili na přelomu čtyřicátých a padesátých let 60 – 70 % celkového počtu legionářů),⁸⁰ mezi nimiž byli i bývalí vojáci, kteří s sebou do Legie přinesli i německé vojenské písně. Dodnes je tak plukovní písní 2. výsadbářského pluku (2. REP) *La Légion marche*, což byla původně pochodová píseň *SS marschiert in Feindesland*. Spojení s nacistickým Německem v Legii samozřejmě záměrně připomínáno není, nicméně tato a podobné písně se stále zpívají, některé dokonce v němčině, jako například *Ich hatt einen Kameraden* nebo *Edelweiss*.⁸¹ Mnoho tradic Legie není příliš starých – tak, jako i tyto německé písně, i množství ostatních zvyků má původ až v období druhé světové války a kampaní v Indočíně a v Alžírsku. Ani jiné legionářské písně nemusí být tradiční ve smyslu stáří, některé plukovní hymny jednotek, které byly založeny poměrně nedávno, jsou také nově vytvořené; to však nebrání tomu, aby plnily svou funkci.

Zpěv je velmi důležitou součástí Legie a nezastupitelným prostředkem přenosu hodnot, které Cizinecká legie považuje za důležité a vštěpuje je svým členům. Mnoho legionářů však povinné učení se textů a neustálé opakování písní může shledat velmi obtížným či zbytečným, což vede k opačnému efektu – vnímají pak zpěv jako vynucenou, nesnášenou činnost. Podobně jako u jiných mechanismů zajišťujících indoktrinaci a integraci nováčků může mít tedy i zde původní záměr kontraproduktivní výsledky.

80 Douglas Poch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 531.
Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*, 2005 (televizní dokument).

81 Espace téléchargement - Chants et musiques Légion, Le portail internet de la Légion étrangère,
http://www.legion-4re.com/fr/telecha/musique_chant.php (staženo 14.5.2010).

3.2.3 Významné dny v průběhu roku

V průběhu kalendářního roku existuje v Legii několik významných dní, které jsou spojeny s oslavami či rituály. Co se týče udržování loajality a ožívování legionářských mýtů, jsou tyto svátky jedním z nejlepších způsobů, jak příslušníkům Francouzské cizinecké legie připomenout, co znamená náležet k Legii, a jak upevnit i vazby v rámci jednotlivých jednotek.

Svátek Camerone

Den Camerone, který se v Cizinecké legii slaví vždy 30. dubna, je uctěním a připomínkou slavného střetu, který se odehrál v roce 1863 a stal se klíčovým bodem legionářské mytologie.

Na začátku francouzské kampaně v Mexiku, probíhající v letech 1863 – 1867, se oddíl Cizinecké legie, jehož úkolem bylo zajistit bezpečnost francouzských konvojů v oblasti, zastavil u vesnice Camarón. Jednotka čítala šedesát dva mužů a tři důstojníky a velel jí kapitán Jean Danjou, hrdina krymské války, který v bojích ztratil ruku a nosil proto dřevěnou protézu. Hlídky brzy spatřily mexickou jízdu, která se rychle přibližovala. Danjou nařídil legionářům zaujmout čtvercovou obrannou formaci a vojáci bez větších problémů odrazili několik útoků Mexičanů, přičemž se postupně přesouvali ke statku Hacienda de la Trinidad, který se měl stát místem jejich hrdinného odporu. Legionáři se na statku opevnili a připravili se k obraně; Mexičané mezitím haciendu obklopili a rozhodli se vyčkávat a legionáře, kteří neměli žádnou vodu, tak v horkém dni vyčerpat. Kapitán Danjou byl mexickým velitelem upozorněn, že nemá naději se ubránit a vyzván, aby se vzdal, odmítl však. Následovala série útoků na statek, kterým se legionáři zatím zvládali bránit, brzy však došlo ke zlomu – na místo bitvy dorazily tři pluky mexické pěchoty a Danjou byl smrtelně zasažen do hrudi. Útoky začaly s novou intenzitou a legionářů postupně ubývalo. V šest hodin večer již bylo naživu jen pět legionářů a podporučík Maudet, který je vedl. Maudet rozkázal vystřelit poslední náboje a vrhnout se do útoku na bodáky. Když byli naživu již pouze tři vojáci, nabídli jim Mexičané, že je ušetří. Legionáři souhlasili, ovšem za podmínky, že jim budou ponechány zbraně a že budou ošetřeni jejich ranění. Když viděl přeživší mexický velitel, plukovník Milan, zeptal se,

zda to jsou jediní, kdo zbyli. Poté, co mu to potvrdili, prohlásil: „*To nejsou lidé. Jsou to démoni!*“⁸²

Camerone, jak Francouzi bitvu pojmenovali, se stal takřka okamžitě legendou a vzorovým příběhem odvahy, cti a loajality. Každoročně bývá památka této bitvy uctívána ceremonií, při níž je dřevěná ruka kapitána Danjou nesena v procesí a vystavena v Aubagne, sídle velitelství Cizinecké legie. Rozměr tohoto rituálu je téměř náboženský a dřevěná protéza hrdiny od Camerone je v Legii ctěna jako artefakt, který nemá daleko k relikviím katolické církve. Stejně, jako se ony váží k činům a životu světců, je Danjouova ruka fyzickou památkou na jeho hrdinství, které dodnes slouží Cizinecké legii za vzor. V rámci oslav bývá také veřejně přednesen příběh slavného střetu a v mnoha jednotkách Francouzské cizinecké legie je vyhlášeno něco jako den otevřených dveří – civilisté mají možnost lépe se s Legií seznámit a dozvědět se něco více o Camerone a jeho významu.⁸³

Druhá úroveň svátku Camerone, která je významná především pro mužstvo, souvisí s prastarou karnevalovou tradicí. Role legionářů na jedné a důstojníků s poddůstojníky na druhé straně, se v tento den do značné míry otočí a vyšší šarže musí uklízet všechny společné prostory, což jim vojáci samozřejmě různými způsoby zpestřují a znepríjemňují.⁸⁴ Změna zavedených pořádků o sto osmdesát stupňů a výměna rolí „vládců“ a „poddaných“ (v tomto případě nadřízených a mužstva) patří k prastarým tradicím, a ač se může zdát, že má rozkladný efekt, ve skutečnosti slouží mimo jiné k posílení stávajících pořádků.⁸⁵ To je právě v Legii, kde jsou disciplína a řád k jejímu fungování nezbytné, velice důležité.

Vidíme, že úloha oslav bitvy u Camerone je v Legii nezastupitelná. Na jedné rovině se jedná o glorifikaci historie Cizinecké legie a připomenutí ideálních kvalit, které vojáci v tomto boji prokázali a které by měl mít každý příslušník Francouzské cizinecké legie; jak se zpívá v písni *Le Boudin* – hrdinové od Camerone jsou legionáři vzorem. A prezentování pozitivních modelů chování, stejně jako oslavování dějin a pověsti Legie, patří k významným prostředkům které tuto instituci udržují při životě. Ve druhé rovině pak jsme svědky tradice,

82 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 144-142.

83 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 115.
Ladislav Potocký, *Cizinecká legie mýma očima* (Praha: ŠEL, 2005), 30.

84 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 117-118.

85 Viz například: Michail Michailovič Bachtin, *Francois Rabelais a lidová kultura středověku a renesance* (Praha: Argo, 2007).

kteřá na jeden den v roce obrací naruby vojenskou hierarchii, a tím dovoluje legionářům uvolnit nežádoucí frustraci vůči důstojníkům a poddůstojníkům.

Den pádu Bastily

Čtrnáctý červenec, který je ve Francii svátkem výročí pádu Bastily, není v Legii důležitý tím, že by nějak souvisel s oslavami uvnitř ní samotné. Významná je však tradiční vojenská přehlídka na pařížských Champs Elysées, kde každý rok před zraky množství přihlížejících defilují vojáci i technika všech složek francouzských ozbrojených sil.

Francouzská cizinecká legie díky svému pomalejšímu pochodovému tempu uzavírá pěchotní část přehlídky. V čele Legie pochodují ženisté s mohutnými plnovousy v zástěrahách z buvolí kůže a se sekerami na ramenou, za nimi pak ostatní oddíly.⁸⁶

Ač má Cizinecká legie pověst elitní jednotky, má ve Francii zároveň poněkud nejednoznačnou reputaci ovlivněnou množstvím polopravd a mýtů, které o ní kolují. Na legionáře bývá občas pohlíženo jako na ztroskotance, zločince a vesměs nebezpečná individua.⁸⁷ Navzdory tomu však právě pochod jednotek Cizinecké legie patří mezi nejočekávanější součásti přehlídky a vždy jej provází potlesk. Tento moment je pro legionáře velmi důležitý, protože dává najevo, nakolik Francouzi svou legii uznávají a obdivují. Pro vojáky, kteří se přehlídky účastní, také bývá tato zkušenost velmi silným zážitkem, který jim jednoznačně může pomoci získat a upevnit hrdost na to, že jsou součástí Francouzské cizinecké legie.⁸⁸

Vánoce

Dalším důležitým obdobím roku jsou v Cizinecké legii vánoční svátky. (Navzdory tomu, že je Francouzská cizinecká legie sekulární organizací, Vánoce se zde každoročně ctí, stejně

86 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 40.

87 Nicola J. Cooper, „The French Foreign Legion: Forging Transnational Identities and Meanings“, 273-274.

88 Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 55, 93.

jako například v jednotlivých jednotkách i svátky světců, již jsou jejich patrony.⁸⁹⁾ Jestliže mají oslavy výročí Camerone a Dne pádu Bastilly charakter velkých ceremonií, prožívání Štědrého dne pak připomíná mnohem intimnější, takřka rodinný rozměr legionářského života. Jak jsme již v této práci zdůrazňovali, jednou z idejí, které se Legie snaží prosazovat, aby legionářům umožnila se s ní lépe ztotožnit a snáze je zapojit do svých řad, je představa Cizinecké legie jako legionářovy rodiny. V tomto duchu jsou pojaty také vánoční svátky, které všichni příslušníci Legie, včetně důstojníků, kteří mají v posádkových městech často vlastní rodiny, tráví se svou jednotkou.⁹⁰

Tradiční předvánoční aktivitou je stavba betlémů, kdy jednotlivá družstva či pokoje soutěží o ten nejzdařilejší. Nejedná se ovšem o klasické betlémy, ty legionářské odrážejí tematiku Cizinecké legie a často zobrazují i události, kterými v průběhu roku jednotka prošla.⁹¹ Soutěž o nejlepší betlém je poměrně prestižní záležitostí a pro velitele družstva většinou znamená vítězství velkou čest.

Součástí Štědrého dne je samozřejmě slavnostní večeře a předávání dárků (kdy každý legionář zpravidla obdrží jeden z upomínkových předmětů, které je možno si v kasárnách Cizinecké legie zakoupit). Po předání dárků následují scénky, které si legionáři nacvičili, jež většinou zobrazují nadřízené v komickém světle nebo, stejně jako betlémy, glosují různé události, které se v jednotce za uplynulý rok odehrály.⁹²

Oslavy Vánoc jsou v Legii velmi důležité z toho hlediska, že se soustředí na zdůraznění užšího vztahu mezi Legií a vojáky, jakož i mezi legionáři navzájem. Od aktivit jako je stavění betlémů, které by mělo zvyšovat kohezi uvnitř družstev i vazbu mezi velitelem družstva a jeho muži, přes společnou večeři a rozdávání dárků, kde Legie, popřípadě daná jednotka, částečně nahrazuje úlohu rodiny, po humorné scénky zesměšňující nadřízené, jejichž účinek je podobný, jako v případě „karnevalové“ výměny rolí, kterou známe z oslav Camerone.

89 Ladislav Potocký, *Cizinecká legie mýma očima*, 55.

90 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 118.

91 Les crêches de noel du 2°REG, Légion étrangère - 2° Régiment étranger de génie, http://2reg.legion-etrangere.com/modules/info_seul.php?id=222&page=1 (staženo 14.5.2010). Prostřednictvím odkazu na této stránce je také možné se dostat do galerie s fotografiemi legionářských betlémů.

92 Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře*, 119.
Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 125.

4. Když mechanismy selhávají – mýtus německých legionářů v Indočíně

Jak jsme se již dozvěděli výše, tvořili v období po druhé světové válce velmi významnou část legionářů vojáci německého původu. To je sice samo o sobě zajímavé, ale co z tohoto tématu činí hodnotný předmět zkoumání, je určitý mýtus, který jej obklopuje. Většina přesvědčení tvořících jeho součást je založena na reálných skutečnostech, leč často doplněných údaji z těžko ověřitelných zdrojů či z beletrie.

Pro účely této práce je analýza tohoto mýtu mimořádně cenná tím, že nám dovoluje zkoumat důsledky stavu, kdy se Cizinecká legie nedržela důsledně všech mechanismů, které jsme v minulých kapitolách určili jako nezbytné k jejímu bezproblémovému chodu. Domněnka o dominanci německých legionářů předpokládá situaci, ve které jedna jazyková skupina v určité době v Legii jasně převažovala, což by byl sám o sobě fakt narušující její mnohonárodnostní podstatu. Navíc se ale objevují teze o minulosti velké části této skupiny legionářů, kteří byli v souladu s proponenty mýtu veterány Wehrmachtu, SS a dalších ozbrojených složek bývalé Třetí říše. Spekulace o diskutabilní minulosti členů Francouzské cizinecké legie se objevují periodicky a týkající se snad všech období její existence. Indočínská válka ale představuje téma, v souvislosti s nímž jsou tato nařčení svou četností a závažností svých negativních dopadů na vnímání Legie bezprecedentní.

Je možné hypotézy o legionářích německého původu vyvrátit či potvrdit? A co vypovídá rozbor tohoto fenoménu o Legii a funkčnosti faktorů, které jí umožnily tuto dobu přečkat?

V literatuře inspirované poválečnou Cizineckou legií i v memoárech a výpovědích bývalých legionářů se setkáme s tvrzeními, že v Legii sloužili veteráni Wehrmachtu a SS a dokonce vojáci, kteří během druhé světové války spáchali válečné zločiny.⁹³ Podobné výpovědi vedly k rozšíření představy, že se Cizinecká legie stala útočištěm nacistů a válečných zločinců, kteří, se změněnou identitou, pak dále sloužili v poválečných operacích Legie, především pak ve francouzské kampani v Indočíně.

Jiný rozšířený mýtus, sdílený především v zemích Východního bloku, ukazuje Legii jako „mezinárodní zločineckou organizaci“, která po druhé světové válce zneužila německé zajatce jako „kanónenfutr“ pro své imperialistické války. V rámci této interpretace je většina

93 Robert George Elford, *Ďábelská garda*, 9-11.

německých veteránů prezentována jako muži bez budoucnosti, kteří se nechali zlákat nabídkou žoldu a dobrodružství.⁹⁴

Další rozměr „mýtu německých veteránů“ souvisí s jejich množstvím v Legii a s otázkou, kolik z nich byli skutečně váleční veteráni. Vzhledem k vysokým počtům německých legionářů lze operace Legie v Indočíně vnímat svým způsobem jako pokračování válečného nasazení Němců i po konci druhé světové války a v této souvislosti se dokonce mluví o obléhání Dien Bien Phu jakožto o „německé bitvě“.⁹⁵ I v dnešní Cizinecké legii lze pak nalézt mnoho stop po jejich poválečných německých příslušnících, které tento dojem mohou posilovat.

Jednotlivé podoby tohoto „mýtu“ si v následující kapitole blíže představíme a pokusíme se je kriticky zhodnotit.

Jedním z principiálních zdrojů tvrzení, která v této kapitole prověřujeme, jsou knihy Roberta Elforda, které jsme si blíže představili v rozboru literatury. V rámci analýzy budou důležitá následující témata, kterých se Elford dotýká: poměrně velký počet válečných veteránů německého původu ve Francouzské cizinecké legii v době nasazení v Indočíně, včetně bývalých členů nacistických organizací, existence „německého praporu“ v Legii a protipartyzánské operace, jichž se tato jednotka měla účastnit. Na základě odborné literatury a dalších zdrojů se pokusíme dohledat informace, které by tato tvrzení popíraly či potvrdzovaly – jedná se totiž o otázky, jejichž zodpovězení má velký vliv na vnímání fenoménu německých rekrutů v Cizinecké legii.

94 Günter Halle, *Cizinecká legie: Reportáž podle zážitků a dokumentů navrátilců z Vietnamu*.

95 Bernard B. Fall, *Hell in a Very Small Place : The Siege of Dien Bien Phu* (New York: Vintage Books, 1968), 451.

4.1 Němečtí dobrovolníci a poválečná Legie

Mnoho dobrovolníků německého původu vstoupilo do Cizinecké legie krátce po skončení druhé světové války, pro což existovalo několik důvodů. Na jedné straně vyvstal po vítězství Spojenců před Francií úkol konsolidovat její zámořské državy, a to především v severní Africe a v jihovýchodní Asii, což byly oblasti, ve kterých se Legie tradičně angažovala; Legie samotná přitom potřebovala po bojích, jichž se během války účastnila, doplnit početní stavy. Na straně druhé zde byl poměrně bohatý zdroj potenciálních nových legionářů v podobě německých válečných zajatců a mužů v těch částech zdevastované bývalé Třetí říše, které se nalézaly pod francouzskou správou.

Vzhledem k tomu, že nejsou dostupné žádné oficiální statistiky ohledně národnostního složení Legie v poválečných letech, nelze přesně určit, jak velkou část její němečtí dobrovolníci tvořili. Pro období sklonku čtyřicátých počátku padesátých let se však odhady pohybují mezi šedesáti a sedmdesáti procenty celkového počtu legionářů.⁹⁶ Opět je však obtížné určit, kolik z nich vstupovalo do Legie v prvních dvou letech po skončení druhé světové války. Velká část těchto rekrutů totiž pravděpodobně pocházela právě ze zajateckých táborů, což znamená, že šlo o bývalé německé vojáky.

S jistotou však můžeme říci, že k náborům vojáků do Legie v těchto táborech docházelo – fakt, že rekrutěři v zajateckých táborech působili, se objevuje v několika výpovědích pamětníků.⁹⁷ Důvody, které německé veterány vedly ke vstupu do Legie často pramenily z jejich zoufalé situace; měli obavy o budoucnost, zajištění střechy nad hlavou a stravy. Dalším podnětem ke vstupu bývala také deziluze spojená s přijetím, kterého se bývalým vojákům dostalo doma – často měli pocit, že zde nejsou vítáni.⁹⁸ V tomto kontextu byla vyhlídka pětileté služby v Legii se stálým žoldem, eventuelně zakončené ziskem francouzského občanství, velmi lákavá. Kromě materiálního zajištění pak měla služba v Legii ještě další atraktivní rys: dobrodružství a příslib služby v exotických koutech světa – důvody, pro které se mnoho mužů rozhoduje ke vstupu i dnes – a musíme mít na paměti, že pro některé veterány bojů druhé světové války bylo válčení jediným řemeslem, které opravdu ovládali.

96 Douglas Poch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 531.
Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

97 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

98 Fred Sparks, Edward P. Morgan, „The French Foreign Legion Goes German“, *The Saturday Evening Post*, 26. března 1949, 20.

Pokud se soustředíme na problematiku bývalých členů SS a dalších nacistických organizací v Cizinecké legii, není opět možné dohledat žádné oficiální informace a tak nezbyvá, než se spolehnout na výpovědi pamětníků. Na několika místech se setkáme s tvrzeními, že bývalí příslušníci SS do Legie určitě vstupovali. Bývalý legionář Willy Decker v dokumentu M. Eberleho tvrdí, že v roce 1945 se do Cizinecké legie dostalo mnoho bývalých esesáků, což vnímá jako zisk pro Legii, která tak získala dobře vycvičené muže, jejichž zkušenosti mohla využít ve svých řadách.⁹⁹ V článku z magazínu *The Saturday Evening Post* z roku 1949 se setkáme s příběhem bývalého člena SS vystupujícího pod jménem Gerhardt Bohl¹⁰⁰ a v reportáži dokumentárního pořadu *Foreign Correspondent* z roku 2003 reportér po návštěvě domova pro legionářské veterány a rozhovoru s jeho ředitelem potvrzuje, že zde ještě žijí dva bývalí důstojníci SS.¹⁰¹

Jednou za skutečností, která činila Legii v očích lidí s problematickou minulostí atraktivní, je udělení nové, vykonstruované totožnosti všem rekrutům. Účelem tohoto procesu sice není poskytnutí azylu těžkým zločincům, ale legionář, který si svou novou identitu ponechal, si mohl být takřka jist tím, že za svou minulost před změnou jména neponese žádnou oficiální odpovědnost. Konce čtyřicátých let dokonce koloval ponurý vtip, podle kterého „... si v anonymních řadách Legie odkrucují svůj čas i Führer a Martin Bormann.“¹⁰²

Oficiální politikou Cizinecké legie bylo uchazeče z řad SS nepřijímat. Většina bývalých esesáků měla pod levou paží vytetovanou svou krevní skupinu, což bylo využíváno jako neklamný důkaz toho, že dotyčný v SS sloužil a v rámci vstupní fyzické prohlídky v Legii byla tomuto detailu pochopitelně věnována pozornost. V rozsáhlé monografii Douglase Porche o dějinách Cizinecké legie se však dočteme, prostřednictvím svědectví legionáře maďarského původu Janose Kemenceie, že zatímco některým uchazečům, u kterých našli toto tetování či stopy po jeho odstranění, nebyl vstup umožněn, někteří prošli kontrolou i navzdory tetování či jizvě na inkriminovaném místě.¹⁰³ Podobně se o tom, že někteří bývalí členové SS mohli kontrolou projít, dočteme i jinde.¹⁰⁴ Zda šlo o vědomou ignoranci, či pouze nedbalost, není

99 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

100 Fred Sparks, Edward P. Morgan, „The French Foreign Legion Goes German“, 20.

101 Marc Corcoran, *Foreign Correspondent* [online]. 2003 France - Lost Legion. Dostupné z WWW: <http://www.abc.net.au/foreign/stories/s827968.htm> (staženo 11. 3. 2014).

102 Fred Sparks, Edward P. Morgan, „The French Foreign Legion Goes German“, 19.

103 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 532.

104 Fred Sparks, Edward P. Morgan, „The French Foreign Legion Goes German“, 20.

jasné. Bývalý legionář Ervín Páleš, shodou okolností sám německého původu, v jednom díle pořadu Rádia Česko *Příběhy 20. století* naopak tvrdí, stejně jako podle historika Ladislava Kudrny i další pamětníci, že se do Legie veteráni Waffen SS nedostali – po odhalení tetování měli být ihned zadrženi.¹⁰⁵

Rozdílná svědectví ohledně důkladnosti vstupních prohlídek lze možná vysvětlit tím, že zatímco krátce po konci druhé světové války teoreticky mohli někteří veteráni nacistických organizací prohlídkou projít a dostat se do Legie navzdory kontrolám, přibližně od roku 1947 se kontroly zpřísnily a spolu s nimi i přístup k bývalým esesákům, kteří při nich byli odhaleni - ve srovnání s chaotickými poválečnými měsíci muselo pro Francii být stále těžší čelit obviněním, že v řadách Cizinecké legie zaměstnává bývalé nacisty.

Je však téměř jisté, že i když v Legii veteráni SS sloužili, nebyl počet těchto mužů příliš velký. Nelze tedy paušálně říci, že by Francouzská cizinecká legie v poválečných letech sloužila jako útočiště velkému množství nacistů či válečných zločinců. Také fakt, že nábor dobrovolníků probíhal po válce mimo jiné v zajateckých táborech neznamena, že většina německých legionářů byli nutně veteráni bojů druhé světové války. Jistě, mnoho z nich určitě bojové zkušenosti mělo, ale je dobré si uvědomit, že příliv uchazečů z Německa a Rakouska pokračoval i po dobu několika let po konci války. A zatímco v roce 1945 slavili rekrutační důstojníci v zajateckých táborech úspěch, byli v roce 1946 příchozí němečtí legionáři spíše velmi mladí – pod dvacet let věku – a většinou nešlo o bývalé vojáky.¹⁰⁶

105 ČRo Rádio Česko, *Příběhy 20. století – Moje matka cizinecká legie, 1. díl.*

106 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 531.

4.2 Výcvik severní Afriky a transport do Indočíny

V této kapitole se dotkneme problematiky výcviku, kterým legionáři procházeli před nasazením ve Francouzské Indočíně. Také se pokusíme zodpovědět otázku, zda existovala nějaká „speciální jednotka“ pro boj s partyzány složená z německých válečných veteránů, jak o ní píše G. R. Elford, a pokusíme se popsat charakter, který poválečné Legii dodávala početná skupina vojáků německého původu.

V období před tím, než se odtud Cizinecká legie v roce 1962 stáhla, probíhal výcvik nováčků v severní Africe. Základní výcvik trval zpravidla několik měsíců a byl pověstný svou tvrdostí a náročností. Severní Afrika byla po desetiletí považována za domov Francouzské cizinecké legie a o Sidi Bel Abbès, sídle jejího velitelství, se mluví jako o hlavním městě Legie. Po konci druhé světové války cizinečtí legionáři ve Francouzském Alžírsku také vykonávali strážní službu v početných hlídkových stanovištích, často umístěných hluboko v poušti. Pohled na legionáře, který se zřekl svého jména a minulosti, aby mohl anonymně sloužit v jedné z takovýchto zapadlých strážnic, je jednou z archetypálních představ Cizinecké legie první poloviny dvacátého století. Za rozšíření této představy je pak do značné míry zodpovědný román P. C. Wrena *Beau Geste*, vydaný poprvé v roce 1924 a podle jeho předlohy natočený stejnojmenný film z roku 1939, v hlavní roli s Gary Cooperem.¹⁰⁷

Výcvik jako takový krom toho, že měl připravit nováčky po stránce vojenské odbornosti, sestával také z velice náročných fyzických testů, včetně běžeckých přesunů s plnou polní ve vyčerpávajícím horku.¹⁰⁸ Účelem podobných cvičení bylo připravit legionáře po stránce tělesné i duševní odolnosti na službu v severoafrickém prostředí. Většina legionářů, kteří koncem čtyřicátých let prošli výcvikem, tak byla s největší pravděpodobností velice fyzicky zdatná a dobře připravená. Problémem však bylo, soustředíme-li se na jejich budoucí nasazení v Indočíně, že součástí výcviku nebyla příprava na boj v prostředí vlhkých džunglí jihovýchodní Asie. Toto prostředí se pro mnoho legionářů ukázalo jako velmi nezvyklé a obtížné na orientaci a služba v něm byla psychicky i fyzicky velmi obtížná, což často vedlo i k

107 Beau Geste. Wikipedia, the free encyclopedia. http://en.wikipedia.org/wiki/Beau_Geste (staženo 9. 5. 2014).

Beau Geste (1939 film). Wikipedia, the free encyclopedia http://en.wikipedia.org/wiki/Beau_Geste_%281939_film%29 (staženo 9. 5. 2014).

108 ČRo Rádio Česko, *Příběhy 20. století – Moje matka cizinecká legie, 1. díl.*

incidentům s civilisty.¹⁰⁹ Není tedy pravděpodobné, že by mezi muži, kteří do Legie vstoupili po druhé světové válce, byli větší množství odborníků na boj v džungli – pro většinu vojáků to bylo nasazení v tomto prostředí úplně nová zkušenost.

Mezi jednotky, které se v rámci Legie pokládaly za elitní, patřily nově založené výsadkářské prapory. První, druhý a třetí prapor výsadkářů Cizinecké legie (1e, 2e a 3e BEP) vznikly koncem čtyřicátých let mimo jiné právě proto, že paradesantní pěchota se již v prvních letech konfliktu v Indočíně ukázala jako velmi účinný nástroj francouzského velení, jelikož doprava mužů po zemi byla mnohdy příliš riskantní či přímo neproveditelná. Výcvik parašutistů samozřejmě zahrnoval několik cvičných seskoků, které se odehrávaly ve výcvikových zařízeních v severní Africe.¹¹⁰

Standard kvality výcviku legionářů však výrazně poklesl na přelomu čtyřicátých a padesátých let. V roce 1949 si již velitelé jednotek v Indočíně stěžovali na nedostatečnou taktickou vycvičenost mužstva a mnoho nováčků bylo do bojových operací posíláno ihned po skončení základního výcviku v Alžírsku. Nedostatky v tréninku měly zejména podobu malého počtu ostrých střelb a praktické neexistence výcviku pro boj v noci, což byl deficit, který se v Indočíně velmi výrazně projevil.¹¹¹ Úpadek disciplíny a bojových schopností nebyl jen problémem Cizinecké legie, týkal se francouzských ozbrojených sil obecně. Jedním z vysvětlení, které se nabízejí, je nutnost co nejrychleji nahrazovat ztráty, které Francie v jihovýchodní Asii utrpěla, spolu s potřebou výrazně navýšit celkový počet mužů v Indočíně. To vedlo k požadavku na co nejrychlejší trénink a urychlený transport čerstvě vycvičených nováčků na bojiště. V samotné Cizinecké legii byl další příčinou této deteriorace odchod mnoha zkušených německých vojáků z jejích řad. Tito muži, naverbovaní v letech 1945 a 1946, po vypršení pětiletého kontraktu podepsaného při vstupu, svou smlouvu mnohdy dále neprodloužili a odešli z Legie. Vzhledem k tomu, že mnoho z nich sloužilo v hodnosti nižších důstojníků, to mělo samozřejmě za následek výrazné zhoršení bojeschopnosti Cizinecké legie.¹¹²

109 Ibid.

110 Ibid.

111 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 533-534.

112 Ibid., 534-535.

Vraťme se nyní k tématu legionářů německého původu a jejich počtu. Jak jsme již uvedli, v období bojů v Indočíně tvořili německy mluvící muži přibližně šedesát až sedmdesát procent legionářů. Tak velká skupina vojáků hovořících jednou řečí měla na podobu Legie velmi podstatný vliv. Díky této většině byly některé rozkazy vydávány jak v němčině, tak ve francouzštině (která je samozřejmě oficiálním jazykem Cizinecké legie a její výuka je povinná pro všechny rekruty) a němčina se stala v době první vietnamské války neoficiálním dorozumívacím jazykem – i francouzští důstojníci, kteří německy dříve neuměli, se museli naučit alespoň základy této řeči, aby rozuměli tomu, co si legionáři říkají mezi sebou.¹¹³ Německy dokonce mluvily i dívky v oficiálních vojenských nevěstincích v Indočíně (takzvané BMC – *Bordels Militaires de Campagne*), jak vzpomíná jeden z pamětníků.¹¹⁴ Běžným pokřikem při útoku legionářské pěchoty pak bylo německé „Hurra!“ a k pochodům se zpívaly německé písně, z nichž mnoho zůstalo v Legii populární dodnes.¹¹⁵ Stopy po těchto německých legionářích zůstaly v Legii přítomny i po jejich odchodu a v mnoha oblastech na ně narazíme i dnes.

Přesto, že celkově měla poválečná Legie dosti „německý“ charakter, však neexistují záznamy o tom, že by existovala nějaká jednotka složená výlučně z Němců podobná té, o které píše Elford ve své knižní trilogii. Vzhledem k počtu německých legionářů je pravděpodobné, že některé menší oddíly mohly být tvořeny pouze vojáky německého původu, zřejmě se ale nejednalo o účel. Rozhodně pak je málo pravděpodobné, že by nějaká specializovaná jednotka pro boj s povstalci operovala bez velení francouzských důstojníků. A pokud se jedná o zapojení německých veteránů, kteří by v Indočíně mohli využít své bohaté zkušenosti z bojů ve druhé světové válce, je nutné si uvědomit, že řada z těch, kteří vstoupili do Legie krátce po válce, po vypršení pětiletého kontraktu odešla, jak jsme již poznamenávali výše, takže se nemohli účastnit operací Francouzské cizinecké legie po roce 1951. Představa kontraguerillové jednotky složené ze zkušených veteránů východní fronty včetně mnoha bývalých příslušníků SS, jak ji prezentuje Elford, tak dle mého názoru nemá reálný základ.

113 Fred Sparks, Edward P. Morgan, „The French Foreign Legion Goes German“, 107.

114 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

115 Ibid.

4.3 Němečtí legionáři v bojích první vietnamské války

Úkolem této práce sice není popis historie francouzské přítomnosti v Indočíně a vojenských operací, které zde probíhaly, přesto však je nutné se alespoň stručně seznámit se základními skutečnostmi týkajícími se úlohy Cizinecké legie v tomto konfliktu. To nám umožní si v širším kontextu ukázat některá zajímavá fakta ohledně německých legionářů v Indočíně.

Francouzská koloniální přítomnost v této oblasti počíná rokem 1858 a od roku 1884 jsou zde dislokovány i jednotky Cizinecké legie. Samotná Francouzská Indočína byla zformována v roce 1887 a ve svém největším rozsahu zahrnovala zhruba území dnešního Vietnamu, Kambodži a Laosu. Francie zde trvale udržovala vojenskou přítomnost, přičemž Legie postupně převzala hlavní tíhu odpovědnosti a bojů až do stažení Francie z Indočíny po porážce u Dien Bien Phu v roce 1954.¹¹⁶

Začátek konce Indočíny jako francouzské kolonie představovalo období po skončení druhé světové války. Docházelo k ozbrojeným střetům s vietnamským osvobozeneckým hnutím Viet Minh, vedeným Ho Či Minem, a v průběhu let narůstala jak intenzita bojů, tak počet vojáků na obou stranách. Konflikt mezi lety 1946 a 1954 vešel ve známost jako válka v Indočíně či první válka ve Vietnamu.

Problémem, kterému Francie čelila, byl nedostatek mužů, nutných k zajištění bezpečnosti v tak rozsáhlé oblasti, obtížný terén a podnebí, jakož i guerillová taktika Viet Minhu.

Cizinecká legie se po boku dalších složek francouzských ozbrojených sil od počátku této války účastnila jak ofenzivních operací, tak patrol a strážní služby, přičemž v průběhu akcí v Indočíně bylo až šedesát procent legionářů německého původu.¹¹⁷ Zajímavým fenoménem, který se skloňuje především právě v souvislosti s Němci, jsou dezerteři legionářů a případy, kdy tito dezertéři či váleční zajatci začali spolupracovat s Viet Minhem proti Francii, a tedy tím pádem i proti Legii. To, že jsou v souvislosti s tímto jevem zmiňováni především legionáři německého původu, samozřejmě nemusí znamenat, že byl mezi nimi výskyt dezercí a

116 Josef Novotný, *Úředně zapomenutá válka* (Praha: Fontána, 2003), 6-8.

117 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 531.

kolaborace vyšší, než u jiných národností – vzhledem k tomu, že tvořili v Legii vlastně většinu, je to celkem pochopitelné.

V průběhu války v Indočíně dezertovalo přibližně 1400 Němců¹¹⁸ a několik těch, kteří se o dezerci pokusili nebo byli později dopadeni, bylo popraveno.¹¹⁹ Zajímavostí, která by mohla napovídat, že v Legii byli přítomni i bývalí nacisté či alespoň nacistické myšlenky, je tvrzení, že mnoho dezertérů byli antifašisté či legionáři židovského původu(!).¹²⁰ Zatímco někteří legionáři z oblasti bojů utekli, jiní začali spolupracovat s protivníkem – někteří snad z ideologických důvodů, ostatní pravděpodobně proto, že tím zvýšili svoje vyhlídky na přežití v zajetí. V několika dokumentovaných případech, jako byli legionáři Koch a Klement, se němečtí kolaboranti přímo podíleli na tvorbě a šíření propagandy cílené na jejich krajanů v Legii.¹²¹ Viet Minh za tímto účelem vydával i propagandistický plátek *Waffenbruder* (bratr ve zbrani).¹²² Dalším známým případem je německý legionář Heinrich Peters, který v převleku za francouzského vojáka vykonával sabotážní činnost.¹²³ Navzdory těmto událostem je třeba říci, že kolaborace s nepřítelem byla spíše výjimkou, tím spíše přeběhlictví z důvodů ideologie, a propaganda Viet Minhu měla na morálku legionářů pouze mizivý efekt. Velmi cennou výhodou, kterou Viet Minh údajně díky utečencům z řad Legie získal, však bylo technické a taktické know-how. Někteří bývalí němečtí legionáři měli dokonce přispívat k výcviku Ho Či Minových bojovníků.¹²⁴

Později převzala odpovědnost za výcvik a vybavování vojáků Viet Minhu komunistická Čína a původní partyzánské bojůvky začaly narůstat v pravidelnou armádu. Přes snahu Francouzů o výstavbu vlastní loajální Vietnamské národní armády znamenala tato fáze konfliktu zároveň začátek jeho konce.¹²⁵ Vyvrcholením první vietnamské války bylo obléhání opevněné francouzské základny Dien Bien Phu, bráněné posádkou 15 000 mužů. Díky souhře okolností, od terénu nevýhodného pro obránce přes potíže se zásobováním až po

118 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

119 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 545.

120 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

121 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 545.

122 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

123 Douglas Porch, *The French Foreign Legion: a complete history of the legendary fighting force*, 545.

124 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

125 Josef Novotný, *Úředně zapomenutá válka*, 55-57.

nekompetenci francouzského velení, se Viet Minhu podařilo dohnat francouzské síly ke kapitulaci, po níž následovalo rychlé stažení vojsk a rozpad Francouzské Indočíny.¹²⁶

Mýtus, podle kterého byla bitva o Dien Bien Phu „německou bitvou“, lze pochopit, nelze s ním však souhlasit. Pohled na počet francouzských vojáků, kteří se do bitvy zapojili a na to, jaká část z nich byli legionáři, napovídá, že Němci rozhodně netvořili většinu francouzských sil. Například, jak uvádí Josef Novotný v knize *Úředně zapomenutá válka*, z 11 000 francouzských vojáků zajatých u Dien Bien Phu tvořili legionáři přes 6000.¹²⁷ I kdyby šedesát procent z nich byli Němci, netvořili by více, než třetinu celkového počtu francouzských zajatců. Bernard Fall, jehož kniha je mnohem staršího data, ale velice podrobná, uvádí ještě výrazně nižší počty legionářů v rámci francouzských sil jako takových a menší procento Němců mezi nimi.¹²⁸

126 Ibid., 70-76.

127 Ibid., 75.

128 Bernard B. Fall, *Hell in a Very Small Place : The Siege of Dien Bien Phu*, 451.

4.4 Komunistická propaganda a její pohled na Němce v Cizinecké legii

Jedním z elementů celého fenoménu německých legionářů, který si zaslouží pozornost, je pohled komunistické propagandy a zemí Východního bloku na tuto problematiku. Kromě toho, že interpretovala Legii jako žoldněřskou imperialistickou armádu, jejímž prostřednictvím Francie zneužívá rekrutů z ciziny ke sledování vlastních (případně amerických) zájmů, se tato propaganda zaměřovala specificky také na téma bývalých nacistů a členů SS v Legii. A mimo jiné to byla právě Komunistická strana Francie a levicové strany dalších zemí, kdo na tuto problematiku upozorňoval a učinil z ní kontroverzní téma ještě dávno před vydáním Elfordovy *Ďábelské gardy*.¹²⁹ To byl také jeden z pravděpodobných důvodů, proč se po roce 1946 zpřísnily vstupní kontroly uchazečů o službu v Legii – Francie nechtěla být tak snadným cílem těchto obvinění ze strany komunistů. A protože bylo takřka zřejmé, že se některým veteránům SS podařilo do Legie dostat, bylo nutné minimalizovat riziko, že k tomu dojde i v budoucnu.

Zajímavou událostí vztahující se k tématu Němců v Cizinecké legii bylo v roce 1953 vydání knihy *Légion étrangère*.¹³⁰ Jde o knihu zahrnující několik příběhů legionářů německého původu z bojů v Indočíně. Skrze tyto, údajně autentické, příběhy zobrazuje autor Günter Halle Francouzskou cizineckou legii zcela v duchu komunistické propagandy té doby – zdůrazňuje se je brutalita a zločinné jednání, jehož se Legie dopouštěla, stejně jako na druhé straně chabrost a šlechtnost vietnamského lidu. Zmíněno je i několik bývalých příslušníků SS, kteří měli v Cizinecké legii sloužit, přičemž jsou jim přisuzovány sadistické rysy.¹³¹ Vyprávění však obsahuje celou řadu detailních faktických informací o operacích v Indočíně i o výcviku a fungování Cizinecké legie a je téměř jistě založeno na reálných svědectvích. Při odhlédnutí od tendenčních tvrzení a stylizace tak může jít o zajímavý, byť velice limitovaný zdroj informací.

Knihy se také dotýká problému návratu německých dezertérů, kteří kolaborovali s Viet Minhem, do jejich původní vlasti, v tomto případě do Německé demokratické republiky, kde

129 Názor historika George Leprea, prezentovaný v internetové diskusi „54 years ago, Dien Bien Phu“, na serveru Military Photos. <http://www.militaryphotos.net/forums/showthread.php?133999-54-years-ago-Dien-Bien-Phu/page2> (staženo 9.5.2010).

130 Česky: Günter Halle, *Cizinecká legie: Reportáž podle zážitků a dokumentů navrátilců z Vietnamu* (Praha: Naše Vojsko, 1954).

131 Ibid., 60-61.

měli být přivítáni s velkou pompou.¹³² Stejnou zkušenost potvrzuje v dokumentu o německých legionářích i Joachim Schriever, který dezertoval a přidal se k Viet Minhu: navrátilci se dezertéři a zajatci byli slavnostně přijati ve Frankfurtu nad Odrou.¹³³ Všichni navrátilci z Vietnamu však byli zároveň důkladně prověřováni Stasi, východoněmeckou tajnou službou, a bylo na ně pohlíženo jako na podezřelé. Museli strávit čtyři týdny v „ochranné karanténě“, údajně kvůli tropickým nemocem, a po propuštění byli dále využíváni k šíření protizápadní propagandy. Pro dezertéry byl návrat do NDR často jedinou možností, protože v západní Evropě měli kvůli své dezerci status zločinců.¹³⁴

Veřejné mínění v Západním Německu obecně začátkem padesátých let pohlíželo jak na vracející se legionáře, tak na francouzské náborové důstojníky se stále větším despektem.¹³⁵ A byl to koneckonců také vliv veřejného mínění ve Francii, co přispělo k neúspěchu francouzské kampaně v Indočíně stejnou měrou, jako vojenské okolnosti. Jistě nešlo o přímý důsledek komunistické propagandy, přesto ji však můžeme vnímat jako zajímavý příspěvek k celému „mýtu německých legionářů“ a příklad toho, jak se země Východního bloku pokoušely ovlivňovat názor veřejnosti na politiku Západu.

132 Ibid., 222.

133 Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*.

134 Ibid.

135 Ibid.

4.4 Důsledky

V této kapitole jsme se soustředili na některé představy a rozšířené názory týkající se legionářů německého původu a doufám, že se nám podařilo alespoň do určité míry odlišit fakta a reálné údaje od mýtu.

Cizinecká legie byla po druhé světové válce skutečně tvořena převážně Němci, ale je jen málo pravděpodobné, že se v ní skrýval větší počet bývalých členů SS či jiných nacistických organizací. Také počet skutečných veteránů druhé světové války mezi nimi patrně nebyl tak vysoký, jak se často věří. Populární literatura, reprezentovaná především knižní trilogií G.R. Elforda, a propaganda vytvořily zkreslený obraz poválečné Francouzské cizinecké legie, který je sice založen na reálných faktech, avšak účelově zdůrazňuje a zveličuje určité skutečnosti na úkor jiných. Rozlišit při zkoumání tohoto tématu relevantní informace od zavádějících či nepřesných je vzhledem k povaze zdrojů (svědectví přímých aktérů událostí, monografie historiků, z nichž však jen někteří měli k dispozici ověřené údaje apod.) velmi obtížné. Zdá se však, že žádný ze zkoumaných mýtů obklopujících toto téma není zcela pravdivý. Realita o německých legionářích na konci čtyřicátých a v první polovině padesátých let dvacátého století sice nejspíše není tak šokující, jak mohou některé rozšířené domněnky naznačovat, to však neznamená, že je nezajímavá.

Legionáři německého původu tvořili v jednom z klíčových období její existence páteř Francouzské cizinecké legie a zanechali v ní výraznou stopu. A ačkoli v dnešní době tvoří německy mluvící vojáci jen malé procento legionářů, německé pochodové písně či slangové výrazy pocházející z Němčiny se staly nedílnou součástí identity Legie.¹³⁶

Na konci čtyřicátých a v průběhu padesátých let představovaly některé názory spojené s tématem německých legionářů pro Legii závažný problém, ať již byly založené na realitě, nebo ne, a určité negativní konotace patrně přetrvaly dodnes. I když byla kritika Cizinecké legie bezpochyby nadnesená, negativní efekty, které s ní byly spojené, byly skutečné.

Ne všechny problémy, jimž Francouzská cizinecká legie v době indočínského tažení čelila, souvisely s propagandou, která proti ní byla namířena. Troufám si říci, že šlo dokonce o velmi malou část potíží sužujících Legii v tomto období; drtivá většina z nich nejspíše pramenila

136 Viz například: Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře* (Praha: Naše vojsko, 2005).

z reálných operačních podmínek a nepříznivé vojenskopolitické situace. Přesto však fakt, že jde stále o téma diskusí a polemik, ukazuje na to, že identita a mýtus, které se Cizinecká legie snažila projektovat, procházely krizí. Atributy, které činí z Legie funkční vojenskou jednotku, byly oslabeny na několika úrovních – jak v rovině výcviku a profesionální přípravy legionářů, tak v oblasti budování Francouzské cizinecké legie jako útvaru, jehož členové nechávají, alespoň při pohledu zvenčí, svou národnost a minulost za sebou.

5 Závěr

Zvyklosti a rituály spojené s Francouzskou cizineckou legií, legionářské písně nebo samotný princip „cizinecké legie“, všechny tyto atributy můžeme vnímat jako kuriózní, primitivní či atraktivní. Bližší analýza těchto atributů ale ukázala, že nejsou jen svéráznou částí vojenského folklóru. Jde o manifestaci procesů a zákonitostí, které Legii dovolují dále existovat i v dnešní době.

V tomto směru se hypotéza práce potvrdila. I v současnosti je Cizinecká legie pro uchazeče o službu atraktivní a je úspěšná nejen na poli rekrutace a výcviku, ale i v oblasti reálného vojenského nasazení, mimo jiné díky vnitřním mechanismům, které jsme v této práci odhalili a rozebrali.

Tyto vnitřní faktory lze rozdělit do dvou základních skupin. První kategorii tvoří procesy, které zvyšují pravděpodobnost, že přijímacím řízením Cizinecké legie projdou jen ti kandidáti, které bude možné do jednotky snáze integrovat, a zároveň oslabují vazby budoucích legionářů na minulost a na případnou loajalitu vůči jejich původní vlasti. Druhá část zahrnuje ty rysy Legie a služby v ní, které neustále uchovávají a upevňují nově vzniklou oddanost Francouzské cizinecké legii. Dohromady tvoří tyto charakteristiky významnou složku něčeho, co lze souhrnně označit jako mýty Cizinecké legie.

Obrazy či mýty spojené s Legií ale nemusí vždy plnit pozitivní úlohu či ji pomáhat etablovat jako funkční jednotku. Pokud některé z výše zmíněných mechanismů nefungují správně nebo jsou úplně nepřítomné, bude to pro Cizineckou legii znamenat závažnou krizi identity, která může na dlouhou dobu negativně ovlivnit její pověst. K takovému vývoji došlo, alespoň částečně, po druhé světové válce během operací Cizinecké legie v Indočíně. Legie však tuto epizodu přežila a i když musela po Indočíně a Alžírsku projít zdlouhavým procesem obhajování svého práva na existenci, přetrvala do dnešních dnů.

Navzdory tomu, že se této práci podařilo z větší části odpovědět na výzkumné otázky vytyčené v úvodu, vzhledem ke složité povaze zkoumaného tématu, nedostatku relevantních akademických výzkumů a obtížnému přístupu k pramenům a zdrojům se rozhodně nejedná o vyčerpávající analýzu všech hlavních faktorů, díky kterým Francouzská cizinecká legie stále existuje a funguje. Tato problematika si jistě zaslouží pozornost i jiných oborů, než vojenské

historiografie, což je věda, které se Cizineckou legií zabývá nejčastěji. Legie představuje unikátní předmět zkoumání, přístupný mnoha společenským vědám. Předpokladem k úspěchu budoucích výzkumů je však dle mého názoru širší dostupnost ověřených informací a pramenů, vysoká erudice vědců a jejich ochota zaujmout k tématu otevřený a interdisciplinární postoj.

Summary

The French Foreign Legion is a functional, fully professional military unit and yet, at the same time, an institution with many peculiar characteristics that may be even perceived as anachronistic or primitive. It arouses wide interest and is a central point of many myths and misconceptions.

This paper focuses on the question of inner mechanisms that allow this organization to function and that helped it survive to the present day. It is based on the hypothesis that it is precisely those traits that we deem unusual and unique, that are the manifestation of the very characteristics thanks to which the Legion still exists.

The Foreign Legion is largely dependent on inner factors creating a strong social and psychological bond with its members. And being a total institution, it is well equipped to construct and enforce such mechanisms. The formal change of identity and signing of a provisional contract of several years' duration even before the candidates are admitted, is the first of a number of steps that are aimed at selecting suitable future legionaries, their indoctrination, weakening their bonds and ties with their past selves and creating new bonds. After most of these processes are finished, the French Foreign Legion makes sure that the newly built loyalty and sense of belonging to this unit are maintained through rituals, holidays, songs and legionary routine.

After analysing these mechanisms the paper continues with a historical essay examining the so-called *myth of German veterans*, which is a hypothesis based on an assumption that in the late 1940s and during the 1950s the majority of the soldiers of the Legion were Germans and among them, a large number of former Nazis and SS soldiers. This notion was, to a large extent, exaggerated by literature and propaganda. It was, however, as the paper manages to show, at least partly based on actual historical facts.

What is crucial for the subject matter of this thesis is that the analysis of the myth confirms that the crisis associated with the French Foreign Legion in Indochina was, in my opinion, partially caused by the fact that the mechanisms described in the previous parts of the paper didn't function properly.

The Legion recovered and, after undergoing a series of organizational changes, continued to exist and even thrive, which shows that the survival mechanisms of the Foreign Legion probably go a long way beyond the ones analysed in this paper. This thesis is far from being a comprehensive overview of all the factors that contribute to the existence of the French foreign legion in the present

world. It is, however, an attempt at exploring one narrow aspect of this unique institution which, in my opinion, deserves much more academic attention than it is currently getting.

Použitá literatura a zdroje informací

Knihy, statě a odborné články:

Michail Michailovič Bachtin, *Francois Rabelais a lidová kultura středověku a renesance* (Praha: Argo, 2007).

Rogers Brubaker a Frederick Cooper, „Beyond 'Identity'“, *Theory and Society* 29, č. 1 (únor 2000): 1-47.

Nicola J. Cooper, „The French Foreign Legion: Forging Transnational Identities and Meanings“, in: *French Cultural Studies* 17 (2006): 269-284.

Robert George Elford, *Ďábelská garda* (Praha: Elka Press, 2001).

Robert George Elford, *Ďábelská garda 2: Znovu v zeleném pekle* (Praha: Elka Press, 2006).

Robert George Elford, *Ďábelská garda 3: Válka bez pravidel* (Praha: Elka Press, 2008).

Bernard B. Fall, *Hell in a Very Small Place : The Siege of Dien Bien Phu* (New York: Vintage Books, 1968).

Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere* (Aš: Warrior, 2007).

Anthony Giddens, *Sociologie* (Praha: Argo, 1999).

Günter Halle, *Cizinecká legie: Reportáž podle zážitků a dokumentů navrátilců z Vietnamu* (Praha: Naše Vojsko, 1954).

Jan Jandourek, *Sociologický slovník* (Praha: Portál, 2000).

John Keegan, *A History of Warfare* (London: Vintage, 1994).

Marie Larroumet, *Mythe et images de la légion étrangère* (Paris: L'harmattan, 2004).

Zachary Lyons, „Imagined Identity and the L2 Self in the French Foreign Legion“, in *Motivation, Language Identity and the L2 Self*, ed. Zoltán Dörnyei, Ema Ushioda (Multilingual Matters, 2009): 248-273.

Zachary Lyons, „Under Two Flags: National Conflicts and the Reconstruction of Identity” *Language and Intercultural Communication* 4, č. 1 (2004): 109-120.

Josef Novotný, *Úředně zapomenutá válka* (Praha: Fontána, 2003), 6-8.

Miloslav Petrusek et al., eds., *Velký sociologický slovník ; Díl 1, A-O* (Praha: Karolinum, 1996).

Miloslav Petrusek et al., eds., *Velký sociologický slovník ; Díl 2, P-Ž* (Praha: Karolinum, 1996).

Douglas Porch, *The French Foreign Legion: A Complete History of the Legendary Fighting Force* (New York: HarperCollins Publishers, 1991).

Ladislav Potocký, *Cizinecká legie mýma očima* (Praha: ŠEL, 2005).

Fred Sparks, Edward P. Morgan, „The French Foreign Legion Goes German”, *The Saturday Evening Post*, 26. března 1949.

Špalek, *Moderní cizinecká legie očima výsadkáře* (Praha: Naše vojsko, 2005).

Jennifer Todd, „Social Transformation, Collective Categories, and Identity Change “, *Theory and Society* 34, č. 4 (srpen 2005): 429-463.

Televizní a rozhlasové dokumenty:

Marc Eberle, *In fremden Diensten: Deutsche Legionäre im Indochinakrieg*, 2005

Charles Villeneuve, *Le droit de savoir: Légion étrangère, six semaines dans l'enfer vert*, 2007.

Pierre-Henry Menthéour, Christophe Fonseca, *Je serai legionnaire*, 2005.

Le Droit de Savoir: Légion Étrangère - Les Recrues de la Seconde Chance (2006)

Immersion Totale: La légion étrangère (2006)

Warriors of the French Foreign Legion (2000)

ČRo Rádio Česko, *Příběhy 20. století – Moje matka cizinecká legie, 1. díl*

-dostupný z WWW: http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/?p_po=3108 (staženo 18.2.2014).

Elektronické zdroje:

Guillaume Mollaret, „Ces soldats qui désertent la Légion étrangère“, *Le Figaro*, 29. října 2007.

Dostupný z WWW: <http://www.lefigaro.fr/actualites/2007/10/29/01001-20071029ARTFIG00032-ces-soldats-qui-desertent-la-legion-etrangere-.php> (staženo 18.5.2010).

„Présentation de la Légion étrangère 2010“, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-etrangere.com/modules_media/doc/1_1_18012010140153.pdf (staženo 18.5.2010).

„Une nouvelle chance pour une nouvelle vie...“, Le portail internet de la Légion étrangère, <http://www.legion-recrute.com/fr/?SM=0> (staženo 24.3.2010).

„De 1946 à nos jours : décolonisation, conflits et crises“, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-etrangere.com/fr/histoire/1946_nj.php (staženo 24.3.2010).

„Les conditions d'engagement“, Le portail internet de la Légion étrangère, <http://www.legion-recrute.com/fr/condition.php?SM=111> (staženo 24.3.2010).

„Salaires“, Le portail internet de la Légion étrangère, <http://www.legion-recrute.com/fr/salaires.php?SM=0> (staženo 26.3.2010).

„Chants et musiques“, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-etrangere.com/fr/tradition/chant_musique.php (staženo 14.5.2010).

„Espace téléchargement - Chants et musiques Légion“, Le portail internet de la Légion étrangère, http://www.legion-4re.com/fr/telecha/musique_chant.php (staženo 14.5.2010).

„Foire aux questions“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/faq.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

„Déroulement Chronologique“, Légion étrangère - Recrutement, <http://www.legion-recrute.com/fr/chronologique.php?SM=0> (staženo 21.4.2010).

„Les crèches de noel du 2°REG, Légion étrangère“ - 2° Régiment étranger de génie, http://2reg.legion-etrangere.com/modules/info_seul.php?id=222&page=1 (staženo 14.5.2010).

„Armée blindée cavalerie“, Le portail internet de la Ministère de la Défense, http://www.defense.gouv.fr/terre/decouverte/presentation/composantes/arme_blindee_cavalerie/arme_blindee_cavalerie (staženo 14.5.2010).

„Légion étrangère“, Global security, <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/fr-legion-etrangere.htm> (staženo 14.5.2010).

„Frequently Asked Questions“, Kepi Blanc, <http://www.kepi.cncplusplus.com/FFL%20FAQ.htm> (staženo 21.4.2010).

Marc Corcoran, Foreign Correspondent [online]. 2003 France - Lost Legion. Dostupné z WWW: <http://www.abc.net.au/foreign/stories/s827968.htm> (staženo 11. 3. 2010).

Beau Geste. Wikipedia, the free encyclopedia. http://en.wikipedia.org/wiki/Beau_Geste (staženo 9. 5. 2010).

Beau Geste (1939 film). Wikipedia, the free encyclopedia http://en.wikipedia.org/wiki/Beau_Geste_%281939_film%29 (staženo 9. 5. 2010).

Názor historika George Leprea, prezentovaný v internetové diskusi „54 years ago, Dien Bien Phu“, na serveru Military Photos. <http://www.militaryphotos.net/forums/showthread.php?133999-54-years-ago-Dien-Bien-Phu/page2> (staženo 9.5.2010).

Seznam příloh

Příloha č. 1: Code d'honneur du légionnaire/ Legionářův kodex cti (textová příloha)

Příloha č. 2: Le Boudin (textová příloha)

Přílohy

Příloha č. 1: Code d'honneur du légionnaire/ Legionářův kodex cti

Code d'honneur du légionnaire

Légionnaire, tu es un volontaire servant la France avec honneur et fidélité.

Chaque légionnaire est ton frère d'arme, quelle que soit sa nationalité, sa race, sa religion.

Tu lui manifestes toujours la solidarité étroite qui doit unir les membres d'une même famille.

Respectueux des traditions, attaché à tes chefs, la discipline et la camaraderie sont ta force, le courage et la loyauté tes vertus.

Fier de ton état de légionnaire, tu le montres dans ta tenue toujours élégante, ton comportement toujours digne mais modeste, ton casernement toujours net.

Soldat d'élite, tu t'entraînes avec rigueur, tu entretiens ton arme comme ton bien le plus précieux, tu as le souci constant de ta forme physique.

La mission est sacrée, tu l'exécutes jusqu'au bout et, s'il le faut, en opérations, au péril de ta vie.

Au combat tu agis sans passion et sans haine, tu respectes les ennemis vaincus, tu n'abandonnes jamais ni tes morts, ni tes blessés, ni tes armes.

Legionářův kodex cti¹³⁷

Legionáři, jsi dobrovolník, který slouží Francii věrně a se ctí.

Každý legionář je tvůj bratr ve zbrani, bez ohledu na svůj původ, národnost, rasu či náboženství.

Budeš to dávat najevo neochvějnou a upřímnou svorností, která musí bez ustání stmelovat příslušníky této velké rodiny.

Z úcty k dávným tradicím legie budeš ctít své nadřízené. Tvoji silou je sebekázeň a přátelství, tvými ctnostmi odvaha a loajalita.

137 Český překlad kodexu byl beze změn převzat z: Stanislav Gazdík, *15 let v legii: Légion Etrangere*, 47.

Buď hrdý na to, že jsi legionář a svou hrdost prokazuj důstojným, leč skromným vystupováním, vždy dokonale upraveným zevněškem a čistě uklizeným obydlím.

Jakožto příslušník elitního sboru se budeš neustále udržovat v prvotřídní fyzické kondici, při výcviku budeš aktivní a vytrvalý a o svou zbraň budeš pečovat jako o nejcennější majetek.

Úkol, který ti byl svěřen, je vždy posvátný a ty jej musíš splnit za každou cenu s dodržováním zákonů, vojenských úct a mezinárodních dohod i za cenu nasazení života.

Bojovat budeš bez nenávisti a bez radosti ze zabíjení. K poraženému nepříteli se budeš chovat s úctou a své zraněné ani mrtvé druhy nikdy neopustíš. Za žádných okolností nevydáš nepříteli svou zbraň.

Příloha č. 2: Le Boudin¹³⁸

Refrain

Tiens, voilà du boudin, voilà du boudin, voilà du boudin

Pour les Alsaciens, les Suisses et les Lorrains,

Pour les Belges, y en a plus, Pour les Belges, y en a plus,

Ce sont des tireurs au cul. (bis)

1e sonnerie

Nous sommes des dégourdis,

Nous sommes des lascars

Des types pas ordinaires.

Nous avons souvent notre cafard,

Nous sommes des légionnaires.

1er couplet

Au Tonkin, la Légion immortelle

À Tuyen-Quang illustra notre drapeau,

Héros de Camerone et frères modèles

Dormez en paix dans vos tombeaux.

Refrain

2e sonnerie

138 Francouzský text převzat ze stránky: Le Boudin, Wikipedia, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Le_Boudin (staženo 19.5.2010). Český překlad je dílem autora. Samotný výraz „boudin“ ve francouzštině znamená jelito. V kontextu Cizinecké legie konce 19. století však byla jako „boudin“ označována zároveň srolovaná příkrývka se zabaleným vybavením, která se připevňovala navrch vojenské torny (viz výše citovaná stránka).

Nos anciens ont su mourir.
Pour la gloire de la Légion.
Nous saurons bien tous périr
Suivant la tradition.

2e couplet

Au cours de nos campagnes lointaines,
Affrontant la fièvre et le feu,
Oublions avec nos peines,
La mort qui nous oublie si peu.
Nous la Légion.

Le Boudin (česky)

Refrén

Nate, tady máte jelito, tady máte jelito, tady máte jelito,
Alsasané, Švýcaři a Lotrinci.
Belgičani nic nedostanou, ti nic nedostanou,
protože jsou ulejšvíci.

1. znělka

Jsme prohnání,
jsme šibalové,
žádní obyčejní chlapi.
Míváme svoje nálady,
Jsme legionáři.

První sloka

Nesmrtelná Legie v Tonkinu
u Tuyen-Quangu proslaví naši vlajku.
Hrdinové a bratři od Camerone,
kteří nám jste vzorem,
spěte klidně ve svých hrobkách.

Refrén

2. znělka

Naši předchůdci věděli,
jak se umírá
za slávu Legie.

My také všichni padneme,
následující tradice.

Druhá sloka

V našich dalekých kampaních,
vzdorující palbě a horečce,
zapomeňme i s našimi strastmi.
Smrt na nás však zapomíná tak zřídka.
Na nás, na Legii.